

Kungsörs kommun

Dokumenttyp
Riktlinje
Beslutsdatum
2024-02-20
Beslutad av
Socialnämnden

Giltigt från
2024-02-27
Aktualiserad
2024-02-27
Gäller för
IFO Arbetsmarknad
och försörjning

Giltigt till
2028-02-26
Diarienummer
SN 2022/190
Dokumentansvarig
Ingmarie Jüring

Riktlinje för handläggning av ekonomiskt bistånd

Innehåll

Syfte	8
1. Socialtjänstens mål enligt SoL 1 kap.	8
2. Kommunens ansvar enligt SoL 2 kap.	8
1.1. Ansvarsfördelning mellan kommuner i fråga om stöd och hjälp enligt SoL 2a kap..	9
2.1.1 Ansvarig kommun (Lag 2011:328).....	9
2.1.2 Ansökan om insatser i en annan kommun.....	10
3. Rätten till bistånd enligt 4 kap. SoL.....	10
3.1 Återkrav enligt 9 kap. SoL	12
4. Förordningen om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt SoL.....	12
4.1 Övriga kontakter som kräver samtycke.....	14
5. Grundläggande principer för handläggningen.....	15
5.1 Det sociala arbetets perspektiv	16
5.2 Samverkan.....	16
5.3 Villkor för biståndet	17
5.4 Beslut.....	17
5.5 Handlingsplan.....	17
5.6 Barnperspektivet.....	18
5.7 Jämställdhet.....	18
5.8 Våld i nära relationer.....	19
5.8.1 Våld-i-nära-relationsteamet.....	19
5.8.2 Kvinnofrid	19
5.8.3 Mansfrid	20
6. Kompetenshöjande verksamhet.....	20
6.1 Vägran eller nedsättning av ekonomiskt bistånd.....	20
6.2 Den kommunala arbetsmarknadsverksamhetens uppdrag	21
7. Olika hushållstyper och beräkning av vissa kostnader.....	21
7.2 Beräkning av personliga kostnader och hushållskostnader.....	21
7.3 Hushållsgemenskap men inte sambos	21
7.4 Sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden (sambor)	21
7.5 Giftna makar.....	22
7.5.1 Ej sammanboende	22
7.5.2 Med betänketid efter skilsmäsoansökan	22
7.5.3 Ena maken bosatt utomlands.....	22
7.6 Underårig som blir förälder.....	22
7.7 Ungdom som ingår äktenskap	22

8. Beräkning av ekonomiskt bistånd	23
8.1 Skatteåterbäring.....	25
8.2 Realiserbara tillgångar.....	25
8.2.1 Bilinnehav	25
8.3 Sparmedel.....	26
8.4 Merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag.....	26
9. Barn och ungas inkomster	26
9.1 Hemmaboende barns- och skolungdomars inkomster och tillgångar	26
9.2 Arbetsinkomst	27
9.3 Skatteåterbäring.....	27
9.4 Kapital och övriga tillgångar.....	27
9.5 Jobbstimulans (4 kap 1b§ SoL).....	27
10. Försörjningsstöd (4 kap 3§ SoL).....	28
10.1 Riksnorm (4 kap 3§ 1 st 1p SoL)	28
10.1.1 Livsmedel.....	29
10.1.2 Kläder och skor	29
10.1.3 Lek och fritid.....	29
10.1.4 Hälsa och hygien	29
10.1.5 Förbrukningsvaror.....	29
10.2 Reducerad norm (4 kap 3§ 2st SoL).....	29
10.3 Förhöjd norm (4 kap 3§ 2st SoL).....	30
10.3.1 Specialkost	30
10.3.2 Barnperspektiv	30
10.3.3 Umgängeskostnader	30
11. Övrigt försörjningsstöd - skäliga kostnader (4 kap 3§ 2st SoL)	30
11.1 Extra klädbidrag	30
11.2 Akuta hjälpbehov	31
11.3 Arbetsresor	31
12. Boendekostnad, boendeform och standard.....	31
12.1 Allmänt om boendekostnad, boendeform och boendestandard	32
12.2 Boendekostnad vid kort- och långvarigt biståndsbehov	32
12.2.1 Barnperspektiv	33
12.3 Depositionshyror	33
12.4 Boendekostnad i hyresrätt	33
12.5 Boendekostnad i bostadsrätt eller villa.....	33
12.6 Boendekostnad vid vistelse på kriminalvårdsanstalt.....	33

12.7 Boendekostnad för vuxet barn (18-24 år) som bor kvar hos sina föräldrar	34
12.8 Boendekostnad för förälder som bor hos sitt vuxna barn.....	34
12.9 Övrig hushållsgemenskap	34
12.10 Andrahandsboende	34
12.11 Lägenhetsbyte som medför högre nettohyra	34
12.12 Intäkt av uthyrning	35
12.13 Akutboende, hotell/ vandrarhem	35
12.14 Elkostnad.....	35
13. Bistånd till fritidsaktiviteter	35
13.1 Fritidsaktivitet för vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.....	35
13.2 Cykel till vuxen	36
13.3 Cykel till barn och ungdom.....	36
13.3.1 Cykelreparation	36
14. Kostnader i samband med umgänge.....	36
14.1 Vid traditionellt umgänge.....	36
14.2 Vid växelvis boende	36
14.3 Umgängesresor.....	37
15. Livsföring i övrigt – avgifter.....	37
15.1 Avgift för hemtjänst/hemsjukvård	37
15.2 Avgift för förskoleverksamhet, förskoleklass och skolbarnomsorg.....	37
15.3 Kostnad för resor till förskolan/skolan.....	37
15.4 Avgifter hos Migrationsverket	37
15.5 Avgift för färdtjänst.....	37
16. Livsföring i övrigt - kostnader i samband med flytt.....	37
16.1 Flyttkostnad.....	37
16.2 Flyttstädning.....	38
16.3 Sanering.....	38
16.4 Reparationskostnad	38
16.5 Hyrbil/släpkärra.....	38
16.6 Flytthjälp	38
16.7 Magasineringskostnader.....	38
17. Livsföring i övrigt - kostnader i hemmet	38
17.1 Barnperspektiv	38
17.2 Hemutrustning.....	39
17.2.1 Tvättmaskin.....	39
17.2.2 Diskmaskin.....	39

17.2.3 Mikrovågsugn.....	39
17.3 Spädbarnsutrustning	39
17.3.1 Bistånd till full spädbarnsutrustning	40
17.3.2 Bistånd till begagnad sittvagn	40
17.4 Hemförsäkring.....	40
17.5 Telefoninstallation.....	40
18. Livsföring i övrigt - övriga kostnader	40
18.1 Fickpengar.....	40
18.2 Kostnad för glasögon	41
18.2.1 Barn	41
18.2.2 Vuxna	41
18.3 Fackföreningsavgift/avgift arbetslöshetskassa	41
18.4 Kostnad för dator och internet/bredband.....	41
18.5 ID-kort.....	41
18.6 Pass.....	42
18.7 Juridisk hjälp	42
18.8 Familjerådgivning	42
18.9 Äktenskapsskillnad.....	42
18.10 Kurslitteratur	42
18.11 Psykoterapi	42
18.12 Julklappar eller födelsedagspresenter.....	43
18.13 Kostnader i samband med studentexamen	43
18.14 Hjälpmedel via kommun och Region.....	43
18.15 Begravningskostnad	44
18.16 Dödsboanmälan	44
19. Resor som inte är arbetsresor	44
19.1 Barnperspektiv	44
19.2 Rekreativresor.....	44
19.3 Resa till begravning.....	44
19.4 Återföreningsresor.....	45
19.5 Återvändningsresor	45
19.6 Resor i samband med barnumgänge.....	45
19.7 Övriga resor.....	45
19.8 Riksfärdtjänst	46
20. Kostnader i samband med sjukvård	46
20.1 Medicin.....	46

20.2 Barnperspektiv	46
20.3 Sjukhusvård.....	46
20.3.1 Barnperspektiv	46
20.3.2 Provrörsbefruktning (IVF)	46
20.4 Läkarvård och sjukgymnastik m.m.	46
20.4.1 Gynekologisk cellprovtagning och mammografiscreening.....	47
20.5 Sjukresor.....	47
20.6 Självrisk på försäkring	47
21. Skulder	47
21.1 Allmänt.....	47
21.2 Hyres- och elskuld.....	47
21.2.1 Barnperspektiv	48
21.2.2 Skuld för avgift för förskoleverksamhet	48
21.2.3 Skuld till Kronofogden.....	48
22. Tandvård.....	48
22.1 Allmänt.....	48
22.2 Akut tandvård.....	48
22.3 Nödvändig tandvård	49
22.4 Olika sökandegrupper	49
22.4.1 Sökanden med skuld till Kronofogden.....	49
22.4.2 Sökanden med egna inkomster.....	50
22.4.3 Sökanden med tandvårdsrädsla	50
22.5 Rätten till bistånd och beslut	50
22.6 Betalning	50
22.7 Övrigt om tandvård	51
23. Särskilda frågor	51
23.1 Bidragsbrott.....	51
23.2 Utlandsvistelse	51
23.3 Överklagande	51
24. Särskilda grupper.....	52
24.1 Arbetssökanden generellt	52
24.1.1 Krav på motprestation	52
24.1.2 Den egna arbetsmarknadsverksamhetens roll	52
24.1.3 Praktik eller kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap 4 § SoL	53
24.2 Arbetssökanden med arbetshinder	53
24.3 Unga arbetssökanden.....	54

24.3.1. Ersättning	54
24.3.2 Verksamhet för unga	54
24.4 Unga sökanden med arbetshinder	54
24.5 Samordnad individuell plan (SIP)	54
24.6 Sjukdom/saknar arbetsförmåga	55
24.7 Studerande	55
24.7.1 Skolungdomar	55
24.7.2 Studerande vuxna	55
24.8 Egna företagare	57
24.8.1 Personer med fria yrken	58
24.9 Långvarigt bidragsberoende	58
24.9.1 Handlingsplan.....	58
24.10 Utländska medborgare.....	58
24.10.1 Med uppehållstillstånd	58
24.10.2 Med uppehållstillstånd för besök	58
24.10.3 Utan uppehållstillstånd.....	59
24.10.4 Asylsökande	59
24.11. EU-medborgare	59
24.11.1 Allmän orientering	59
24.11.2 Uppehållsrätt	59
24.11.3 Uppehållskort	60
24.11.4 Yrkesverksamma personer	60
24.11.5 Arbetssökande	61
24.11.6 Icke yrkesverksamma personer	61
24.11.7 Tillfällig vistelse.....	62
25. Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2017:820)	62
25.1 Allmänt.....	62
25.1.1 Deltagande.....	62
25.1.2 Utbildningsplikt.....	62
25.1.3 Ersättning	62
25.1.4 Tilläggförmåner utöver etableringsersättningen.....	63

Syfte

Socialnämndens övergripande uppdrag är att tillgodose kommuninvånarnas rätt till egen försörjning och social trygghet genom att stötta människor att finna vägar till självförsörjning samt under tiden pröva rätten till ekonomiskt bistånd. Syftet med riktlinjerna är att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd i kommunen ska ges lika behandling när det gäller såväl bidragsnivå som förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd samt insatser för att den sökande ska finna vägar till egen försörjning.

Riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd ska ge stöd och vägledning i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen samt i de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras.

1. Socialtjänstens mål enligt SoL 1 kap.

1 § Samhällets socialtjänst ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors - ekonomiska och sociala trygghet - jämlikhet i levnadsvillkor - aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Verksamheten ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet.

2 § När åtgärder rör barn ska det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år. Viktiga styrdokument är följande:

- Socialtjänstlag (2001:453)
- Delegationsordning för socialnämnden
- Särskilda rutiner för handläggning
- Socialstyrelsens årliga meddelande om riksnorm
- Socialstyrelsens ”Allmänna råd om ekonomiskt bistånd”
- Socialstyrelsens ”Ekonomiskt bistånd – stöd för rättstillämpning och handläggning”
- Socialstyrelsens skrift ”Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd”
- FN:s konvention om barns rättigheter

2. Kommunens ansvar enligt SoL 2 kap.

1 § Varje kommun svarar för socialtjänsten inom sitt område, och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Detta innebär ingen inskränkning i det ansvar som vilar på andra huvudmän. Bestämmelser om ansvarsfördelningen mellan kommuner i fråga om stöd och hjälp enligt denna lag finns i 2 a kap. I fråga om den som omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. finns särskilda bestämmelser om bistånd i den lagen. Lag (2011:328).

6 § Kommunen får träffa överenskommelse med landstinget, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att

uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan. Enligt bestämmelserna i lagen (2003:1210) om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får kommunen delta i finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen. Vid en sådan granskning har Riksrevisionen rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten (SoL 2007:409).

7 § När den enskilde har behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med Regionen upprätta en individuell plan. Planen ska upprättas om kommunen eller Regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda, och om den enskilde samtycker till att den upprättas. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål och ska när det är möjligt upprättas tillsammans med den enskilde. Närstående ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och den enskilde inte motsätter sig det.

Av planen ska framgå:

1. vilka insatser som behövs
2. vilka insatser som respektive huvudman ska ansvara för
3. vilka åtgärder som vidtas av någon annan än kommunen eller landstinget
4. vem av huvudmännen som ska ha det övergripande ansvaret för planen (SFS 2009:981).

1.1. Ansvarsfördelning mellan kommuner i fråga om stöd och hjälp enligt SoL 2a kap.

2.1.1 Ansvarig kommun (Lag 2011:328)

1 § Den kommun där den enskilde vistas ansvarar för stöd och hjälp enligt 2 kap. 1 §, om inte annat följer av 3-5 §§

2 § Om det står klart att en annan kommun än vistelsekommunen ansvarar för stöd och hjälp åt en enskild, är vistelsekommunens ansvar begränsat till akuta situationer.

3 § Om den enskilde är bosatt i en annan kommun än vistelsekommunen, ansvarar bosättningskommunen för det stöd och den hjälp som den enskilde behöver.

Med bosättningskommun avses i detta kapitel

1. den kommun där den enskilde är stadigvarande bosatt, eller
2. om den enskilde är stadigvarande bosatt i en kommun men har sin starkaste anknytning till en annan kommun, den sistnämnde kommunen, eller
3. om den enskilde saknar stadigvarande bostad, den kommun till vilken han eller hon har sin starkaste anknytning.

5 § Den kommun där den enskilde är folkbokförd ansvarar för stöd och hjälp

1. under kriminalvård i anstalt,

2. under vård på sjukhus eller annan sjukvårdsinrättning på initiativ av någon annan än en kommun,
3. som aktualiserats inför avslutningen av vård enligt 1 eller 2.

2.1.2 Ansökan om insatser i en annan kommun

8 § En person som önskar flytta till en annan kommun, får ansöka om insatser i den kommunen om han eller hon

1. till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård eller omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig i den andra kommunen utan att de insatser som han eller hon behöver lämnas, eller
2. på grund av våld eller andra övergrepp behöver flytta till en annan kommun men inte kan göra det utan att de insatser som han eller hon behöver lämnas.

9 § En ansökan enligt 8 § ska behandlas som om den enskilde var bosatt i inflyttningskommunen. Är den sökandes behov tillgodosedda i bosättningskommunen, får hänsyn inte tas till den omständigheten när ansökan prövas.

Bosättningskommunen är skyldig att på begäran bistå i den utredning som den andra kommunen behöver för att kunna pröva ansökan.

3. Rätten till bistånd enligt 4 kap. SoL

Rätten till och andra förutsättningar för ekonomiskt bistånd regleras med stöd av 4 kap.1 – 6 §§ samt 9 kap 1 – 4 §§ Socialtjänstlagen.

1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd enligt första stycket om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Vid prövningen av behovet av bistånd för livsföringen i övrigt får hänsyn inte tas till den enskildes ekonomiska förhållanden om rätten att ta ut avgifter för biståndet regleras i 8 kap.

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Lag (2010:52).

1a § Följande inkomster ska inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 §

1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete
2. hemmavarande skolungdoms inkomster av eget arbete, om skolungdomarna är under 21 år

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig utbildning. Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpning av 1 § till den del de överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken. Lag (2013:421).

1 b § För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömning av rätten till bistånd enligt 1 § (särskild beräkningsregel). Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen. Den särskilda beräkningsregeln gäller inte inkomster som anges i 1 a §. Lag (2013:421).

2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det. Ansökan ska först prövas enligt 4 kap 1 § för att den enskilde ska ha möjlighet att överklaga ett beslut om avslag. Därefter tas ställning till om bistånd kan beviljas enligt 4 kap 2 §.

Beslut enligt 4 kap 2 § fattas enligt delegationsordning för socialnämnden.

3 § Försörjningsstöd lämnas för skäliga kostnader för:

1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidningar och telefon.
2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring, samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa

Skäliga kostnader enligt första stycket 1 ska i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion.

Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, ska socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Nämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för detta. Lag (2009:1233). Se Socialnämndens delegationsordning.

4 § Socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadsåtgärd. Se Socialnämndens delegationsordning.

Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket ska syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket. Lag (2013:421).

5 § Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten. Se Socialnämndens delegationsordning.

6 § Den som deltar i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 4 § ska i det sammanhanget inte anses som arbetstagare. I den utsträckning den enskilde utför uppgifter som stämmer överens med eller till sin art liknar sådant som vanligen utförs vid förvärvsarbete, ska han eller hon dock likställas med arbetstagare vid tillämpning av 2 kap 1-9 §§, 3 kap 1-4 §§ och 6-13 §§, 4 kap 1-4 §§ och 8-10 §§ samt 7-9 kap arbetsmiljölagen

(1977:1160) och av bestämmelserna om arbetsskadeförsäkring i socialförsäkringsbalken. Lag (2010:1284).

3.1 Återkrav enligt 9 kap. SoL

1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.

2 § Socialnämnden får, i andra fall än som avses i 1 §, återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap 1 § endast om den lämnats:

1. som förskott på förmån eller ersättning
2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
3. till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.

Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i 4 kap 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den utgetts under villkor om återbetalning. Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf ska vara skriftligt. Beslutet ska innehålla uppgift om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet ska delges den enskilde.

3 § Vill socialnämnden föra talan om ersättning som en enskild inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 § eller för kostnader som kommunen har haft enligt 8 kap 1 § första eller andra stycket, ska talan väckas hos förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt. Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket. Lag (2009:836).

4 § Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningskyldighet som avses i 1 och 2 §§ och i 8 kap 1 § första och andra styckena.

4. Förordningen om uppgiftsskyldighet i vissa fall enligt SoL

1 § Denna förordning (2008:975) innehåller närmare föreskrifter om vilka uppgifter som Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, arbetslöshetskassorna, Arbetsförmedlingen, Skatteverket och Pensionsmyndigheten ska lämna till socialnämnden enligt 11 kap. 11 §, 11 a § och 11 b § socialtjänstlagen (2001:453). Förordning (2009:1200).

2 § Socialnämnden har rätt att hos Centrala studiestödsnämnden ta del av följande uppgifter om enskilda:

1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer

2. att en ansökan om studiestöd eller lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar har lämnats in
3. vilken form av studiestöd som har sökts, beviljats respektive betalats ut
4. för vilken tidsperiod studiestöd har sökts, beviljats respektive betalats ut
5. omfattningen av studiestöd i form av studiemedel
6. med vilket belopp studiestöd har beviljats eller betalats ut fördelat på form av stöd
7. med vilket belopp lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar har beviljats eller betalats ut
8. datum för utbetalning av studiestöd eller lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar
9. att beviljat eller utbetalt studiestöd i form av studiemedel avser studier på grundskolenivå.

3 § Socialnämnden har rätt att hos Försäkringskassan ta del av följande uppgifter om enskilda:

1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer
2. att en anmälan eller ansökan om förmån, ersättning eller annat stöd har lämnats in
3. vilken förmån, ersättning eller annat stöd som har beviljats
4. under vilken tidsperiod och i vilken omfattning en förmån, ersättning eller annat stöd utges eller har utgetts
5. vilket belopp som har betalats ut
6. datum för utbetalning

4 § Socialnämnden har rätt att hos en arbetslöshetskassa ta del av följande uppgifter om enskilda:

1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer
2. beslut om rätt till arbetslöshetsersättning
3. att en ansökan om utbetalning av arbetslöshetsersättning har lämnats in
4. med vilket belopp arbetslöshetsersättning har betalats ut eller ska betalas ut
5. vilka kalenderveckor och antal dagar utbetalning enligt 4 avser
6. datum för utbetalning av arbetslöshetsersättning
7. beslut om avstängning från rätt till ersättning enligt 43–43 b §§ lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och beslut om fränkännande av rätt till ersättning enligt 46 § samma lag.

5 § Socialnämnden har rätt att hos Arbetsförmedlingen ta del av följande uppgifter om enskilda:

1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer
2. från och med vilken dag en person är anmäld eller inte längre anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen
3. en arbetssökandes tillhörighet till arbetslöshetskassa enligt registrering

4. en persons rätt till etableringsersättning enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
 5. med vilket belopp, under vilken period och i vilken omfattning etableringsersättning har beviljats
 6. om ett beslut om etableringsersättning har ändrats
- 6 § Socialnämnden har rätt att hos Skatteverket ta del av följande uppgifter om enskilda:
1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer
 2. sammanlagda intäktsposter och överskott i inkomstslaget kapital enligt inkomstskattelagen (1999:1229)
 3. belopp och datum för återbetalning av skatt enligt skatteförfarandelagen (2011:1244)
- 7 § Socialnämnden har rätt att hos Pensionsmyndigheten ta del av följande uppgifter om enskilda:
1. namn, personnummer och i förekommande fall samordningsnummer
 2. att en anmälan eller ansökan om förmån, ersättning eller annat stöd har lämnats in
 3. vilken förmån, ersättning eller annat stöd som har beviljats
 4. under vilken tidsperiod och i vilken omfattning en förmån, ersättning eller annat stöd utges eller har utgetts
 5. vilket belopp som har betalats ut
 6. datum för utbetalning.

4.1 Övriga kontakter som kräver samtycke

Sekretessen hävs om den enskilde samtycker till det. Den enskilde kan helt eller delvis häva sekretess som gäller till skydd för honom eller henne, om inte annat anges i Offentlighet och sekretesslag (2009:400) (OSL). Samtycke kan ges med förbehåll som inskränker mottagarens rätt att lämna uppgiften vidare eller utnyttja den. Ett samtycke är frivilligt och kan alltid återkallas av den enskilde.

Socialtjänsten ska bygga på respekt för människors självbestämmande och integritet. I första hand ska information hämtas från den enskilde själv.

JO har sagt att det är lämpligt att den enskilde och socialsekreteraren hos socialnämnden gemensamt diskuterar vilka kontakter som behövs för att utreda den enskildes behov av bistånd och att socialsekreteraren dokumenterar vad man kommit överens om.

Ett förfarande som ger socialnämnden rätt att efter egen bedömning fritt ta utredningskontakter är olämpligt. Det kan till exempel vara att socialnämnden på ansökningsblanketten för ekonomiskt bistånd har ett generellt utformat samtycke som den enskilde ska ta ställning till. Handlingssättet strider mot grunderna i socialtjänstlagen och de principer som gäller för socialnämndens verksamhet. Ett samtycke kan därför inte vara ett krav för att få sin ansökan om ekonomiskt bistånd behandlad. I de fall socialnämnden kan få nödvändiga uppgifter direkt från den enskilde, kan det inte heller vara ett krav för att få rätt till bistånd.

Det måste vara klart vilket samarbete den enskilde gett samtycke till och samtycket ska dokumenteras. Utan samtycke får ärendet avgöras på de uppgifter som finns.

5. Grundläggande principer för handläggningen

- Med ekonomiskt bistånd avses försörjningsstöd enligt 4 kap 1 och 3 §§ socialtjänstlagen samt ekonomiskt bistånd till livsföring i övrigt enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen.
- Rätten till ekonomiskt bistånd bygger inte på inkomstbortfallsprincipen utan på en individuell behovsbedömning. Det skiljer ekonomiskt bistånd från de flesta andra svenska bidragssystem. Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen är den enda delen av de socialpolitiska systemen som är helt relaterad till det enskilda hushållets behov.
- Rätt till ekonomiskt bistånd har den som vistas i kommunen och som inte själv kan försörja sig eller få behoven tillgodosedda på annat sätt. Den enskilde har i första hand ett eget ansvar att efter förmåga medverka till sin försörjning. Det innebär att den enskilde måste utnyttja alla de möjligheter som normalt står honom eller henne till buds.
- När vuxna som har barn vänder sig till socialtjänsten med ansökan om ekonomiskt bistånd för sin försörjning ska barnets situation särskilt uppmärksammas och bedömas.
- Den enskilde eller familjens behov av stöd och hjälp behöver utredas och klargöras för att den eller de ska kunna få hjälp att bli självförsörjande. Den enskildes resurser och behov ska framgå av utredningen. Socialsekreterare ska tillsammans med den enskilde ta reda på hur hans/hennes svårigheter ser ut, vad han eller hon kan och vill och på vilket sätt socialtjänsten kan ge bistånd till att avhjälpa svårigheterna.
- Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas individuellt även om biståndet omfattar flera familjemedlemmar. Om biståndet omfattar en familj med två vuxna ska bådas behov prövas. Biståndet ska utformas i samförstånd med den enskilde eller båda vuxna i familjen.
- Biståndet ska utformas så att det utöver att avhjälpa det aktuella behovet även underlättar för den enskilde att själv klara av sin försörjning och livsföring i övrigt.
- Biståndet ska syfta till både hjälp till självförsörjning och hjälp till försörjning. Den enskilde eller de vuxna i familjen ska vara delaktig i planeringen av biståndets utformning och på vilket sätt det ges.
- Som medlemmar i hushållet räknas makar, registrerade partners, sambor samt barn och ungdomar till och med 20 år som föräldrarna är underhållsskyldiga för.
- Föräldrar har underhållsskyldighet tills barnet fyller 18 år. Om barnet går i skolan efter denna tidpunkt är föräldrar underhållsskyldiga så länge skolgången pågår, dock längst tills barnet fyller 21 år. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning (7 kap 1 § föräldrabalken). Detta omfattar även gymnasieutbildning vid den kommunala vuxenutbildningen, också om den unge har fullföljt gymnasieskolan och läser vid kommunal vuxenutbildning för att få behörighet till högskolestudier.
- Barn är aldrig försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Har barn tillgångar kan dessa beaktas när det gäller barnets egen del av försörjningsstödet. Tillgångar som i realiteten inte kan disponeras bör dock inte tas med vid bedömningen.
- Vid bedömning och beräkning av rätten till ekonomiskt bistånd sammanräknas gemensamma inkomster och kostnader för hushållets medlemmar. Ömsesidig underhållsskyldighet mellan makar/sambor gäller i första hand. Undantag kan göras i de

fall där den som söker ekonomiskt bistånd kan visa att den andre parten vägrar att bidra till försörjningen. I avvaktan på rättslig prövning kan bistånd utbetalas för att täcka ett tillfälligt hjälpbehov.

- Om den ene av två makar är bosatt i annat land, ska hans eller hennes möjlighet att bidra till försörjning av familjen i Sverige utredas. Handlingar ska lämnas, som visar hur parten utomlands försörjer sig och om han/hon har tillgångar. Vilka handlingar som ska lämnas bedöms utifrån den aktuella situationen för den part som är bosatt i annat land.

- Om maken i Sverige inte medverkar i denna utredning kan ansökan om ekonomiskt bistånd avslås.

- Om en person eller en familj som får ekonomiskt bistånd samtidigt har kontakt med annan enhet inom kommunens socialtjänst ska samarbete och samordning ske i det sociala arbetet så att en helhetssyn och tydlighet i ansvarsfördelning och planering av insatser uppnås.

5.1 Det sociala arbetets perspektiv

Det sociala arbetet inom enheten för Arbetsmarknad och försörjning utgår från flera olika perspektiv:

Förändringsperspektivet innebär att den enskilde genom stödjande och kompetenshöjande insatser kan frigöra egna resurser och öka sin förmåga att försörja sig.

Försäkringsperspektivet innebär att den enskilde utifrån sina resurser tar ansvar för sin egen försörjning och efter bästa förmåga gör vad han kan för att försörja sig, men behöver kompletterande försörjningsstöd för att uppnå en skälig nivå.

Omsorgsperspektivet innebär att den enskilde har för stora arbetshinder som medför att krav på förändring inte ställs för närvarande och att behovet av försörjning inte heller kan tillgodoses på annat sätt än genom ekonomiskt bistånd.

Myndighetsutövningen ska präglas av följande synsätt:

- Barnens bästa
- Helhetssyn
- Ett respektfullt bemötande
- Information som är tillräcklig för att den enskilde ska kunna ta tillvara sina rättigheter
- Delaktighet
- Tillgänglighet
- Rättssäkerhet
- Snabb och rättssäker utredning och handläggning

5.2 Samverkan

Om den enskilde behöver insatser från andra samhällsorgan också ska socialnämnden samverka med dem (3 kap 5 § SoL). Huvudregeln är att den enskilde måste ha gett sitt samtycke till samarbetet och till informationsöverföringen mellan socialnämnden och andra myndigheter.

Samverkan innebär ett gemensamt arbete för ett bestämt syfte och mål. Syftet med att samverka är att samordna insatser för enskilda som behöver ekonomiskt bistånd av olika

skäl. Samverkan hör ihop med att ha ett helhetsperspektiv på den enskildes situation vilket förutsätter att socialnämnden samarbetar med andra på olika sätt.

Samverkan innebär också att efter noggrann kartläggning och utredning utarbetar myndigheterna tillsammans med den enskilde en gemensam arbetsplan som ska leda till en så bra lösning som möjligt och en förändrad situation.

5.3 Villkor för biståndet

Socialtjänsten får ställa krav på den enskilde att göra vad han eller hon kan för att försörja sig och öka sina möjligheter att bli självförsörjande. Det kan gälla att aktivt söka arbete, delta i Arbetsförmedlingens program eller att genom kommunal praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet öka sina möjligheter till anställning. Det kan också innebära att den enskilde medverkar i arbetsrehabiliterande åtgärder för att på längre sikt kunna leva ett självständigt liv. De krav som socialtjänsten ställer på den enskilde ska vara rimliga såväl utifrån den enskildes personliga förutsättningar och det omgivande samhället.

5.4 Beslut

Varje ansökan ska dokumenteras och avgöras genom ett beslut. Utredningen ska leda till ett förslag till beslut och beslutet ska fattas av någon som är behörig enligt den delegationsordning som socialnämnden antagit. Det beslut som fattas ska motsvara den enskildes ansökan, och det måste klart framgå vad den sökande beviljats eller avslagits. Lagrum för beslutet ska anges, och beslutet ska tydligt motiveras. Om ansökan avslås, ska skriftligt beslut och besvärshänvisning lämnas. Vid beslut om avslag ska ställning tas till den enskildes rätt till reducerat ekonomiskt bistånd, nödprovning, – om den enskilde ansöker om det.

Om beslut ska fattas i ett ärende och nya uppgifter har inhämtats ska detta kommuniceras innan beslut fattas för att den enskilde ska ha möjlighet att yttra sig. Om det inte går emot den enskilde eller om det är uppgifter som saknar betydelse eller om det av någon anledning är uppenbarligen obehövlig, kan beslut fattas utan kommunikering. Beslut kan även fattas direkt om avgörandet inte kan skjutas upp.

Kommuniceringen kan ske muntligt, genom brev, delgivning eller på annat sätt.

5.5 Handlingsplan

För personer som bedöms få behov av ekonomiskt bistånd längre tid än tre månader ska en handlingsplan upprättas i samråd med den enskilde. Syftet med planen är att skapa en tydlig struktur för genomförandet och uppföljningen av en beslutad insats. Det ska framgå av planen vad den enskilde ska uppfylla för villkor för att få bistånd även ska beskriva;

- mål och syfte med insatsen/insatserna, vad den enskilde vill uppnå ifråga om förändring på både kort och lång sikt
- under vilken period insatsen/insatserna ska ges
- vad som krävs och av vem för att nå målet
- vilket/vilka tillvägagångssätt behövs, hur man når målet
- när uppföljning ska ske

5.6 Barnperspektivet

Barnperspektivet grundar sig på FN:s konvention om barnets rättigheter, som antogs av generalförsamlingen den 20 november 1989. Sverige ratificerade konventionen den 29 juni 1990, vilket innebär att man förbundit sig att respektera principerna och bestämmelserna i konventionen. I Sverige är konventionen lag sedan den 1 januari 2020 och omfattar alla barn och ungdomar under 18 år. Konventionen kan sammanfattas med orden "barn ska respekteras". I socialtjänstlagens 1 kap 2 § anges att hänsyn ska tas till barnets bästa vid beslut om åtgärder som rör barn. Ett barnperspektiv ska därför alltid finnas när det gäller frågor som rör ekonomiskt bistånd för barnfamiljer.

I beslut som rör ekonomiskt bistånd är det angeläget att ha ett barnperspektiv. Utsatta grupper ska särskilt beaktas, exempelvis barn som lever i familjer där det förekommer missbruk och/eller psykisk ohälsa eller i familjer med ekonomisk utsatthet.

När barnfamiljer får långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska barnets situation särskilt uppmärksammas. Särskild vikt ska läggas vid vilka konsekvenser familjens behov av biståndet får för barnet, till exempel i vilken mån det påverkar barnets möjligheter att ha ett aktivt liv utanför hemmet och skolan.

En förälder har rätt att stanna hemma för vård av barn, i samband med barnets födelse, under den tid som föräldrapenningen gäller och tills barnomsorg kan erbjudas. Man har rätt att spara 1,5 månader av garantitiden för inskolning av barn i barnomsorg/skola.

Den som på grund av för låg föräldrapenning inte uppnår skälig levnadsnivå enligt kommunens riktlinjer har rätt till ekonomiskt bistånd.

Ett barnperspektiv ska alltid finnas när det gäller frågor som rör ekonomiskt bistånd, men i vissa sammanhang bedöms det vara extra viktigt, och särskild notering har därför gjorts vid dessa avsnitt i riktlinjerna:

Barn och ungas inkomster - sid 20

Förhöjd norm - sid 23

Boendekostnad vid kort- och långvarigt biståndsbehov - sid 26

Fritidsaktivitet för barn - sid 29

Kostnader i samband med umgänge - sid 30

Livsöring i övrigt - sid 33

Dator och bredband - sid 35

Resor som inte är arbetsresor - sid 39

Kostnader i samband med sjukhusvård - sid 41

Hyses- och elskulder - sid 43

5.7 Jämställdhet

Det är självklart att kvinnor och män, pojkar och flickor, samt icke binära ska ha samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom alla områden i livet. I socialtjänstens mål i 1 kap 1 § socialtjänstlagen föreskrivs att socialtjänsten på demokratins och solidaritetens grunder ska främja människors jämlikhet i levnadsvillkor. Människor som kommer i kontakt med kommunen ska behandlas på ett likvärdigt sätt.

Jämställdhetsperspektivet ska ligga till grund vid varje bedömning av bistånd och en målmedveten strävan att motverka all särbehandling mellan könen måste finnas inom nämndens alla verksamheter. Vid bedömning av rätten till bistånd och av vad som behövs för att den sökande ska klara sin egen försörjning ska kvinnor, män och icke binära erbjudas likvärdig bedömning och likvärdiga insatser utifrån deras behov och förutsättningar.

Även flickor, pojkar och icke binära ska bedömas på ett likvärdigt sätt när det gäller beslut som berör barnen. Socialtjänsten ska vara särskilt uppmärksam på att både flickor, pojkar och icke binära ska få samma möjligheter till bland annat fritidsaktiviteter.

5.8 Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är ett allvarligt och omfattande samhällsproblem. En övervägande del av våld i nära relationer är riktat mot kvinnor och barn, det sker oftast i hemmet och utövas av män i nära relation. Det förekommer i alla samhällsklasser och åldersgrupper. Det finns även män som utsätts för våld i nära relationer och mellan parter av samma kön. I 5 kap 11 § socialtjänstlagen anges att socialtjänsten ska verka för att de som utsatts för brott och dessas anhöriga får stöd och hjälp. Socialtjänsten ska också särskilt beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott och ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Den 1 oktober 2014 trädde nya föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2014:4) om våld i nära relationer i kraft. Författningen gäller för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer. Syftet med den nya författningen är att höja kvaliteten i stödet till våldsutsatta barn och vuxna samt barn som bevittnat våld och att stödja våldsutövare att upphöra med våldet. De nya föreskrifterna och allmänna råden ersätter Socialstyrelsens allmänna råd (2009:22) om socialnämndens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn som bevittnat våld.

5.8.1 Våld-i-nära-relationsteamet

Där ges stöd för personer som blir utsatta för våld i sin relation. Teamet består av representanter från varje enhet inom IFO som erbjuder samtal och hjälper vid behov till att ta kontakt med andra myndigheter. Stödgrupper kan erbjudas för kvinnor, barn och ungdomar samt män som vill ändra sitt beteende.

Våld-i-nära-relationsteamet samarbetar med bland annat polisen, åklagare, socialtjänsten, kvinnojourer, brottsofferjouren och familjerådgivningen. Socialtjänstens personal som i sin verksamhet kommer i kontakt med våldsutsatta kan hänvisa och hjälpa till med att etablera kontakt med teamet.

5.8.2 Kvinnofrid

Våldsutsatta kvinnor och deras barn ska erbjudas stöd och hjälp från socialtjänsten utifrån behovet. Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd får kvinnans ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. En ekonomisk prövning ska ske som klargör om kvinnan själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hennes ekonomiska behov, och om dessa är tillgängliga. Att hänvisa till mannens försörjningsplikt är olämpligt i det akuta skedet. Enligt Socialstyrelsens föreskrifter bör socialtjänsten beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en högre nivå om en individ till följd av våldsutsatthet tillfälligt drabbas av högre kostnader.

Samma kvinnofridsperspektiv och beräkning av stöd och ekonomiskt bistånd ska användas om en kvinna är sammanboende med en annan kvinna och utsätts för våld i sin nära relation.

5.8.3 Mansfrid

Kvinnofridsperspektivet gäller omvänt för män om en man visar sig vara misshandlad av den partner han lever med, oberoende av om det är en kvinna eller man som mannen sammanbor med. Barnperspektivet ska också beaktas om det finns barn med i relationen. Samma tillvägagångssätt vid bedömning av behov av stöd och beräkning av ekonomiskt bistånd ska ske som när det gäller kvinnor.

6. Kompetenshöjande verksamhet

Enligt 4 kap 4 § SoL får socialtjänsten begära att den som får försörjningsstöd och som inte kan beredas någon lämplig arbetsmarknadsåtgärd genom arbetsförmedlingen, ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Samråd ska ske med arbetsförmedlingen innan beslut fattas.

Den kompetenshöjande verksamheten ska vara individuellt utformad och det innebär att socialnämnden inte kan kräva deltagande i sådan verksamhet från första dagen som bistånd ges för.

Den enskildes förutsättningar och behov måste utredas. Även JO har konstaterat att socialnämnden inte kan anvisa en enskild praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet innan ansökan om ekonomiskt bistånd prövats och den enskildes behov av kompetenshöjande verksamhet är utredd (JO:s beslut den 21 mars 2012, dnr 1859-2011).

Verksamheten ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Det ska vara ett led i en medveten strategi för att förbättra den enskildes förutsättningar att komma in på den reguljära arbetsmarknaden eller en utbildning. Det finns ingen tidsgräns för hur lång en period med praktik eller kompetenshöjande verksamhet får vara utan det kan avgöras med hänsyn till den enskildes individuella situation. Men den ska vara tidsbestämd, den enskilde ska veta när den upphör.

Verksamheten är generellt inte avsedd för personer som behöver tillfälligt ekonomiskt bistånd, och som bedöms ha goda förutsättningar att inom rimlig tid få ett arbete eller en arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom ramen för de ordinarie systemen. Den är heller inte tänkt att tillämpas på till exempel personer med problem av mer personlig natur.

Socialnämndens åtgärder får inte ersätta statens arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

6.1 Vägran eller nedsättning av ekonomiskt bistånd

Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet kan fortsatt ekonomiskt bistånd vägras (helt avslås) eller nedsättas (reduceras) med stöd av 4 kap 5 § SoL. Innan beslut fattas ska den enskildes behov och förmåga att medverka noggrant utredas. Vid enstaka ogiltig frånvaro reduceras det ekonomiska biståndet med ett dagsbelopp per utebliven dag. Beslut att vägra eller reducera det ekonomiska biståndet kan också fattas enligt 4 kap 1 § SoL.

6.2 Den kommunala arbetsmarknadsverksamhetens uppdrag

Kommunens arbetsmarknadsverksamhet, erbjuder kompetenshöjande insatser för personer från 16 år och uppåt. Syftet är att deltagarna ska återgå till studier och/eller nå egen försörjning och verksamhetens uppdragsgivare är i huvudsak Arbetsförmedlingen och ekonomiskt bistånd. Målgruppen är i huvudsak personer som står långt ifrån arbetsmarknaden genom en nedsatt arbetsförmåga och/eller bristande kunskaper i svenska.

Insatserna ska alltid sträva efter att föra deltagaren närmare egen försörjning och kan handla om såväl praktik, olika former av tidsbegränsad anställning likväl som motiverande samtal och vid behov även genom nätverksmöten med andra aktörer. Uppdrag och mål formuleras tillsammans med deltagaren genom en kartläggning som utmynnar i en individuell genomförandeplan.

7. Olika hushållstyper och beräkning av vissa kostnader

7.2 Beräkning av personliga kostnader och hushållskostnader

För den som delar bostad och lever i hushållsgemenskap med övriga i bostaden beräknas de personliga kostnaderna som för ensamstående vuxen och hushållskostnaderna till en andel av beloppet för den aktuella hushållsstorleken.

7.3 Hushållsgemenskap men inte sambos

Hushållsgemenskap innebär att fler personer – utan att leva under äktenskapsliknande förhållanden – stadigvarande delar bostad på sådant sätt att flerpersonshushållets ekonomiska fördelar kan utnyttjas. Det kan gälla vuxet barn och föräldrar, syskon, vänner eller andra. Riksnormens belopp för gemensamma hushållskostnader blir därför lägre per individ i de fall hushållsgemenskap finns.

Även boendekostnaderna påverkas av om de som delar bostad lever i hushållsgemenskap eller inte.

- Se avsnitt Boendekostnader och boendestandard.
- Se Socialstyrelsens handbok för ”Ekonomiskt bistånd” (s. 47-48 samt 102).

Personer som anses ingå i en hushållsgemenskap;

- förälder som bor hos vuxet barn
- vuxet barn som slutat gymnasiet och bor kvar i föräldrahemmet
- andra vuxna som delar bostad och hushållskostnader

7.4 Sammanboende under äktenskapsliknande förhållanden (sambor)

Vuxna personer som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden likställs i ekonomiskt biståndssammanhang med gifta makar och beräkning av rätten till ekonomiskt bistånd görs på samma sätt som för dessa.

7.5 Giffta makar

7.5.1 Ej sammanboende

Makar och registrerade partners är ömsesidigt underhållsskyldiga oavsett om de lever ihop eller inte. Om en av dem ansöker om ekonomiskt bistånd ska i första hand makarnas försörjningsansvar gentemot varandra gälla. Den gemensamma inkomsten ska ligga till grund för bedömningen om rätt till ekonomiskt bistånd, och hänsyn tas inte till fördyrade omkostnader på grund av skilda hushåll (t ex räknas hyra för endast en bostad). Om en allvarlig konflikt mellan makarna medför att den ene parten vägrar att bidra till den andres försörjning kan ekonomiskt bistånd beviljas utan hänsyn till gemensamma inkomster i avvaktan på att frågan prövas rättsligt. Ekonomiskt bistånd kan också beviljas den som är utsatt för våld eller hot om våld – utan att hänsyn tas till den ömsesidiga underhållsskyldigheten.

7.5.2 Med betänketid efter skilsmäsoansökan

Makars underhållsskyldighet gäller även under betänketiden, oavsett om de då bor tillsammans eller inte. Om en allvarlig konflikt mellan makarna medför att den ene parten vägrar att bidra till den andres försörjning kan ekonomiskt bistånd beviljas utan hänsyn till gemensamma inkomster i avvaktan på att frågan prövas rättsligt. Ekonomiskt bistånd kan också beviljas den som är utsatt för våld eller hot om våld från make/maka – utan att hänsyn tas till den ömsesidiga underhållsskyldigheten.

7.5.3 Ena maken bosatt utomlands

Den ömsesidiga underhållsskyldigheten gäller också när den sökande är gift med person som fortfarande är bosatt utomlands. Båda makarnas ekonomiska situation ska därför utredas vid

ansökan om ekonomiskt bistånd. Makarna ska inkomma med begärda handlingar, under utredningstid kan ansökan om ekonomiskt bistånd beviljas upp till 2 månader. Om nödvändiga handlingar inte lämnas kan avslag ges på ansökan. Ekonomiskt bistånd kan efter ansökan om nödprövning beviljas.

7.6 Underårig som blir förälder

En underårig som blir förälder är underhållsskyldig för sitt barn. Om barnet har behov, som inte täcks av barnbidrag och underhållsbidrag/underhållsstöd, kan den underåriga ansöka om ekonomiskt bistånd för dessa kostnader. Den underåriges föräldrar har kvar underhållsskyldigheten för sitt eget barn tills hon/han fyller 18 år och om barnet går i skolan efter denna tidpunkt, kvarstår underhållsskyldigheten så länge skolgången pågår, dock längst tills den unge fyller 21 år.

Om den underåriges föräldrar inte kan försörja sitt barn, kan de ansöka om ekonomiskt bistånd med det egna barnet inräknat i hushållet. Barnbarnet inräknas inte i deras hushåll, eftersom de inte är underhållsskyldiga för detta.

7.7 Ungdom som ingår äktenskap

Vid äktenskap övertar maken/makan den primära underhållsskyldigheten för den som fortfarande går i skolan och är under 21 år. Om maken/makan inte kan fullgöra underhållsskyldigheten är den unges föräldrar i stället (sekundärt) underhållsskyldiga för sitt barn så länge skolgången pågår.

8. Beräkning av ekonomiskt bistånd

I normalfallet beräknas hushållets godtagbara kostnader utifrån utgifter för den innevarande perioden, det vill säga icke redan förfallna kostnader. Som godtagbara kostnader räknas dels de behovsposter som ingår i försörjningsstödet, dels behovsposter för livsföring i övrigt som framgår av riktlinjerna. Även andra behov utöver vad som framgår av riktlinjerna kan efter individuell behovsprövning godtas.

För nybesök räknas i normalfallet inte inkomster som utbetalats för period före ansökningsmånaden. Sådana inkomster kan i vissa fall medräknas, t.ex. om inkomsterna varit mycket höga eller avsedda för en längre period, eftersom den enskilde har ett eget ansvar att planera sin ekonomi. Inkomster för period före ansökningsmånaden kan också medräknas i de fall den sökande haft kännedom om kommunens riktlinjer eller om man kunnat förutse minskad inkomst.

Handlingar som styrker inkomster och utgifter för två månader före ansökningsmånaden bör uppvisas för att korrekt bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd ska kunna göras.

Vid nybesök ska hänsyn tas till att en person som saknar kunskap om kommunens norm för ekonomiskt bistånd inte kan förväntas leva på denna nivå före ansökan. Ekonomiskt bistånd är avsett att utgöra en kortsiktig försörjningskälla och nivån förutsätter att människor före och efter bistandsperioden har möjligheter att leva på en högre nivå än ekonomiskt biståndsnormen.

Hushåll som varit långvarigt bidragsberoende (sex månader) kan ha rätt till jobbstimulans. Om hushållet efter en tid åter blir beroende av ekonomiskt bistånd ska det överskott som kan ha uppstått inte räknas som normöverskott som påverkar rätten till bistånd eller beräkningen. Om det finns ett normöverskott när jobbstimulansen räknats bort kan det beaktas i samband med normberäkningen. Se avsnitt om Jobbstimulans.

För hushåll som är berättigade till ekonomiskt bistånd, läggs i normalfallet riksnormens belopp ihop med godkända belopp för tilläggskostnader. Från denna summa avräknas hushållets samlade inkomster och mellanskillnaden utgör det belopp som ska beviljas (normunderskott).

Som inkomst räknas i normalfallet utbetalt nettobelopp, men med undantag för nedanstående:

- vid löneavdrag för förmåner (t ex lunchkuponger, p-plats) räknas avdraget belopp som inkomst
- vid avdrag på lön eller annan ersättning för ogiltig frånvaro ges avslag på komplettering till full norm (beräknad på nettobeloppet) med motivering att behovet hade kunnat tillgodoses genom inkomst av arbete. Beviljat ekonomiskt bistånd reduceras med det belopp som dragits av för ogiltig frånvaro.
- vid utmätning i lön eller annan ersättning, har den enskilde inte rätt till ekonomiskt bistånd eftersom han eller hon har rätt till förbehållsbelopp som täcker alla nödvändiga kostnader.
- vid behov av pengar till exempelvis tandvård, ökad boendekostnad med mera, ska den enskilde hänvisas till Kronofogdemyndigheten.

Inkomster som medräknas:

- normöverskott för period före ansökningsmånaden kan i vissa fall räknas som inkomst vid ny ansökan
- normöverskott för period före ansökningsmånaden räknas i normalfallet som inkomst i pågående ärende
- lön, arvode, sjuk-/aktivitetsersättning, sjukpenning, föräldrapenning, del av vårdbidrag,
- avgångsvederlag
- etableringsersättning
- pension, äldreförsörjningsstöd, barnpension (inklusive eventuellt ATP-belopp) barnstillägg m m,
- tilläggspension, livränta
- övriga försäkringsersättningar/tjänsteinkomster, exempelvis AGS, TGL
- underhållsstöd, underhållsbidrag
- barnbidrag, studiebidrag, flerbarnstillägg
- bostadsbidrag, bostadstillägg
- vårdnadsbidrag
- studiehjälp, studiemedel, tilläggs lån
- den del av hemmaboende barns (under 18 år) och skolungdomars (under 21 år) inkomst av eget arbete som överstiger ett helt basbelopp per kalenderår. Med inkomst avses exempelvis lön och överskjutande skatt.
- den del av ensamkommande flyktingbarns (skolungdom över 18 och under 21 år) inkomst av eget arbete, som överstiger ett helt basbelopp per kalenderår - under förutsättning att den unge bor i ett utslussboende med vuxenstöd och saknar vårdnadshavare i landet. Med inkomst avses exempelvis lön och överskjutande skatt.
- arbetslöshetsersättning (grundbelopp eller inkomstrelaterad ersättning)
- aktivitetsstöd - försäkringsersättning beroende på skadefall
- familjebidrag (vid värnplikt)
- utryckningsbidrag (värnplikt, kriminalvård)
- skadestånd med visst undantag - se nedan
- överskjutande skatt - arv, vinster, avkastning av kapital samt penninggåvor
- realiserbara tillgångar
- sparmedel

Inkomster som inte medräknas:

- merkostnadsersättning (tidigare handikappersättning) som avser merkostnader på grund av funktionsnedsättning
- omvårdnadsbidrag (tidigare vårdbidrag), den del som avser ersättning för omkostnader till följd av barnets funktionsnedsättning

- omkostnadsersättning till uppdragstagare (t ex familjehem, kontaktperson/-familj)
- hemmaboende barns (under 18 år) och skolungdomars (under 21 år) inkomst av eget arbete upp till ett basbelopp per kalenderår
- ensamkommande flyktingungdomars (skolungdom över 18 och under 21 år) inkomst av eget arbete upp till ett basbelopp per kalenderår – under förutsättning att den unge bor i utslussningsboende med vuxenstöd och saknar vårdnadshavare i landet.
- behovsprövat extra tillägg till studiebidrag för hemmaboende skolungdom eller ensamkommande flyktingungdom
- inackorderingstillägg för gymnasieelever som studerar på annan ort (boendekostnaden på studieorten räknas inte med som godtagbar utgift, den ska täckas av inackorderingstillägget)
- habiliteringsersättning (utgår till person som deltar i daglig verksamhet LSS-beslut)
- försäkringsersättning som avser kompensation för ekonomiska förluster (t ex vid inbrott)
- skadestånd som är avsett att bekosta långvariga och kostsamma behandlingar
- stipendier och fondmedel som är avsedda för ett visst ändamål, t ex en resa, eller som uppmuntran till skolelever
- Jobbstimulans, 25 procent av nettoinkomst för personer berättigad till Jobbstimulans, se vidare under avsnittet Jobbstimulans.

8.1 Skatteåterbäring

Skatteåterbäring räknas som en inkomst för den enskilde. I det fall den enskilde har skulder hos Kronofogden kommer Skatteverket i första hand överföra skatteåterbäringen till Kronofogden för att betala skulden. Är den överskjutande skatten mer än skulden utbetalas resterande belopp av Skatteverket.

8.2 Realiserbara tillgångar

Realiserbara tillgångar (även utomlands) kan t.ex. vara tomtmark, skog, kapitalvaror, motorfordon, husvagn, smycken, tavlor, aktier och obligationer mm. Även ett privat pensionssparande kan i vissa fall vara realiserbar tillgång.

Förbehåll i testamente kan innebära att ärvda tillgångar inte alltid är realiserbara. Bedömning görs från fall till fall. Villa och bostadsrätt ska i normalfallet ses som realiserbar tillgång om behovet av ekonomiskt bistånd inte är tillfälligt eller kortvarigt. Med kortvarigt avses som regel en period som understiger tre sammanhängande månader, dock längst sex månader.

Den enskilde ska i första hand realisera sina tillgångar innan rätt till ekonomiskt bistånd föreligger. Ibland kan den enskilde behöva skäligt rådrum innan en försäljning kan genomföras. Hur lång tid som krävs för detta beror på tillgångens art.

Vid ett tillfälligt, kortvarigt hjälpbehov kan den enskilde, i den mån det finns värdefulla tillgångar, själv lösa sin tillfälliga kris genom att pantsätta värdeföremål.

8.2.1 Bilinnehav

Bil bedöms i normalfallet vara en realiserbar tillgång. Krav på försäljning görs utifrån en individuell bedömning. Skäligt rådrum för försäljning måste ges (1-2 månader). Om inköp

av bilen har finansierats genom lån via bilfirma ska skulden först lösas innan pengarna används för familjens försörjning.

Bilnehav kan godtas om det finns synnerliga sociala, fysiska eller psykiska skäl. En godtagbar summa är högst 35 % av prisbasbeloppet. Om bilen har ett högre värde kan krav ställas på byte till billigare bil. Bilnehav godtas även i de fall Försäkringskassan har beviljat bilstöd.

8.3 Sparmedel

I de fall man söker ekonomiskt bistånd för första gången ska alla former av sparmedel vara förbrukade för att en eventuell rätt till ekonomiskt bistånd ska föreligga. Sparmedel inför planering av inköp av vinterkläder/sommaraktivitet kan accepteras i samråd med ansvarig handläggare.

Ålderspensionärers sparade medel (motsvarande ett halvt basbelopp) till egen begravning räknas inte som inkomst vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd.

Minderåriga barns sparmedel - se under avsnitt ” Hemmaboende barns- och skolungdomars inkomster och tillgångar”.

8.4 Merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag

Dessa ersättningar benämndes tidigare handikappersättning respektive vårdbidrag.

Merkostnadsersättning för merkostnader

Kan sökas from 1 juli det år man fyller 19 år om man har merkostnader pga. sjukdom eller funktionsnedsättning.

Omvårdnadsbidrag för merkostnader

Bidraget kan utbetalas till och med den 30 juni det år barnet fyller 19 år och om merkostnader finns på grund av barnets sjukdom eller funktionsnedsättning. Se vidare på www.forsakringskassan.se. I merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag kan ingå kompensation för ett flertal olika merkostnader som exempelvis färdtjänst, specialkost samt läkarvård och medicin upp till nivån för högkostnadsskydd. Kontroll bör därför alltid göras hos Försäkringskassan. För kostnader som ersätts via merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag ska ekonomiskt bistånd inte beviljas.

9. Barn och ungas inkomster

9.1 Hemmaboende barns- och skolungdomars inkomster och tillgångar

Barn är aldrig försörjningsskyldiga för sina föräldrar och syskon, och barnets inkomster kan därför inte användas till övriga familjens försörjning. Vissa inkomster och tillgångar (t ex barnpension, arv, inkomst av kapital) ska användas till barnets eller skolungdomens egen försörjning.

Samtliga ungdomar under 21 år som studerar på gymnasienivå förväntas söka studiemedel via CSN från och med höstterminen det år de fyller 20 år, oavsett om de faller under föräldransvaret eller inte.

9.2 Arbetsinkomst

Enligt 4 kap 1a § socialtjänstlagen gäller att:

- hemmavarande barn (under 18 år) och skolungdom (under 21 år) får tjäna upp till ett basbelopp per kalenderår utan att inkomsten påverkar barnets del av familjens ekonomiska bistånd
- som skolgång räknas grundskola, gymnasieskola eller annan jämförlig grundutbildning.

Barn och skolungdom som har egna inkomster ska själv bekosta utgifter för sin livsföring i övrigt. För kostnader som ingår i försörjningsstödet budgetposter får den unge själv betala den del av kostnaden som överstiger gällande normbelopp som exempelvis extra kostnader för fritidsaktiviteter.

9.3 Skatteåterbäring

Hemmavarande ungdomar över 15 år som ingår i hushållet och som får skatteåterbäring ska lämna in kopia på deklARATIONEN samt kontoutdrag från skatteverket.

Eftersom ungdomen har möjlighet att behålla 15 procent av prisbasbeloppet som sparat kapital bör även ekonomisk översikt och kontoutdrag från bank lämnas.

Ungdomen är inte försörjningsskyldig för sina föräldrar, men ska använda eventuell den del av skatteåterbäringen som överstiger 15 procent av prisbasbeloppet till sin egen försörjning.

9.4 Kapital och övriga tillgångar

Föräldrarna har försörjningsansvar för skolungdomen upp till 21 år, på samma sätt som för minderåriga. Barn bör kunna ha sparmedel upp till 15 % av basbeloppet utan att det påverkar beräkning av ekonomiskt bistånd.

Skolungdomar 18-21 år är myndiga och har rätt att själv disponera sina inkomster och tillgångar. En skolungdom har möjlighet att ha inkomster av eget arbete upp till ett basbelopp.

Om ett barn har tillgångar som föräldrarna inte kan förfoga över, bör det inte påverka föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd för barnet. Detta gäller till exempel bankmedel som står under överförmyndarens kontroll, om överförmyndaren inte ger sitt samtycke till uttag ska sparmedel eller andra tillgångar inte medräknas med större belopp än vad överförmyndaren medger för barnets egna kostnader.

9.5 Jobbstimulans (4 kap 1b§ SoL)

Hushåll som har haft ekonomiskt bistånd i form av försörjningsstöd under minst sex månader i följd och som får arbete och arbetsinkomst eller ökar sin arbetsinkomst, har rätt till jobbstimulans. Jobbstimulansen är utformad som en särskild beräkningsgrund som innebär att 25 % av nettoinkomsten (av löneanställning) inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd. Jobbstimulansen ska dras av innan socialnämnden gör normberäkning för hushållet (prop. 2012/13:94 s. 20 och 26). Eftersom jobbstimulansen enbart är en beräkningsregel för inkomster saknar det betydelse vad den enskilde ansöker om. Det saknar även betydelse om den enskildes nettoinkomst innan jobbstimulansen har dragits av är högre än behovet av ekonomiskt bistånd vid ansökningstillfället.

Jobbstimulansen är personlig och gäller inte hushållet som helhet. Det bör uppmärksammas att det inte finns krav på att den enskilde har fått försörjningsstödet från samma kommun under sexmånadersperioden.

När den enskilde uppger arbetsinkomst ska kontroll om den enskilde är berättigad till jobbstimulansen ske. Det innebär kontroll av om den enskilde fram till den tidpunkten har fått försörjningsstöd sex månader i följd i den egna och/eller i en tidigare kommun. Den enskilde ska samtycka till att kontroll görs i annan kommun. Om den enskilde inte samtycker till kontrollen får socialnämnden besluta på de uppgifter som finns (se Justitieombudsmannens, JO, beslut den 2 maj 2013, dnr 4815-2012).

Har den enskilde fått avslag för en månad avbryts kvalificeringsperioden och en ny kvalificeringsperiod på sex månader påbörjas. Om avslaget överklagas och domstolen bedömer att den enskilde hade rätt till bistånd kan socialnämnden behöva justera beräkningarna.

Jobbstimulans i form av den särskilda beräkningsregeln gäller i 24 månader. Tiden ska vara sammanhängande. Även om den enskilde är självförsörjande under någon del av tvåårsperioden löper tiden för jobbstimulansen på under den påbörjade tvåårsperioden. Det finns ingen gräns i socialtjänstlagen för hur många gånger en biståndssökande kan få jobbstimulans.

Den särskilda beräkningsregeln gäller för inkomst av anställning. Regeln gäller inte för inkomster som träder i stället för eller grundas på inkomst av anställning, till exempel aktivitetsstöd, aktivitetsersättning, sjukpenning, sjukersättning, föräldrapenning, pension eller livränta. Inte heller inkomst av kapital, näringsverksamhet eller skadestånd är undantagna, liksom barns och skolungdomars arbetsinkomster eller arvodesuppdrag som förtroendevald politiker.

Jobbstimulansen innebär att det skapas ett utrymme för den enskilde att öka sin konsumtion eller att spara en del av sin inkomst. Om den enskilde sparar inkomsten (dvs. de 25 % som

inte beaktas i beräkningen) ska det inte påverka rätten till ekonomiskt bistånd under den tvåårsperioden som den särskilda beräkningsregeln gäller. Om den enskilde efter tvåårsperioden åter behöver ekonomiskt bistånd ska behovet bedömas på vanligt sätt, dvs. socialnämnden får i varje enskilt fall bedöma om sparandet ska påverka rätten till bistånd eller inte (se Socialstyrelsens meddelandeblad nr 7 2013. 23).

10. Försörjningsstöd (4 kap 3§ SoL)

10.1 Riksnorm (4 kap 3§ 1 st 1p SoL)

Riksnormen specificeras i 4 kap 3 § första stycket SoL. Riksnormens nivåer och konstruktion fastställs årligen av regeringen. Riksnormens nivåer för olika åldrar och familjetyper framgår av beloppsbilagan.

Riksnormen omfattar budgetposterna nedan för personliga kostnader;

- livsmedel
- kläder och skor
- fritid och lek
- hälsa och hygien

- barn- och ungdomsförsäkring
- och för gemensamma hushållskostnader;
- förbrukningsvaror
 - dagstidning
 - telefon

10.1.1 Livsmedel

Beräkningarna utgår från en näringsmässigt fullvärdig och varierad kost. Det förutsätts att all tillredning sker i hemmet. Hänsyn har tagits till ensamhushållens dyrare kostnader.

10.1.2 Kläder och skor

Beloppet beräknas täcka det vardagliga behovet av kläder och skor under året samt skoreparationer och en del tillbehör som väska, klocka, paraply.

10.1.3 Lek och fritid

Avser kostnader för aktiviteter som det är rimligt att alla får möjligheter till, exempelvis biobesök, lyssna på musik och läsa böcker, viss motion och kultur. Huvudregeln är att cykel ingår i posten lek och fritid. Eftersom man som försörjningsstödstagare som huvudregel inte beviljas bilinnehav bör man istället beviljas kostnad för en begagnad cykel. Detta för att man skall ha möjlighet att ta sig till olika aktiviteter samt exempelvis handla matvaror. Cykel ger även en ökad möjligheter för en familj att under sommaren exempelvis kunna ta sig till badstrand. Innan detta beviljas skall kontroll göras om familjen utnyttjat posten lek och fritid samt om möjligheten finns att ärva från äldre syskon. Detta gäller familjer som har varit aktuella för försörjningsstöd under minst ett år. Se avsnitt Fritidsaktivitet för barn, cykel.

Kostnader i samband med semester och dyrare fritidsintressen ingår inte i beräkningarna.

Bistånd till träning på recept ska inte beviljas utöver det som ingår i riksnormen för vuxna i posten lek och fritid. Om kostnaden överstiger posten för lek och fritid kan det överskjutande beloppet beviljas.

10.1.4 Hälsa och hygien

Avser kostnader för den personliga hygien som tvål, tandkräm, blöjor, mensskydd, hårklippning med mera.

10.1.5 Förbrukningsvaror

Avser kostnader för rengöring av bostaden, skötsel och vård av kläder, skor, dagstidningar, telefon och mobiltelefon.

10.2 Reducerad norm (4 kap 3§ 2st SoL)

Reducerad norm används vid tillfälliga behov och/eller akuta behov och avser mat. Matkostnaden är framräknad utifrån Socialstyrelsens Riksnorm för försörjningsstöd för 2011 då procentsatsen för mat av riksnorm senast angavs. Den procentsatsen används årligen vid framräknande av ny reducerad norm.

10.3 Förhöjd norm (4 kap 3§ 2st SoL)

Om det finns särskilda skäl kan kostnaderna enligt 4 kap 3 § 2 st SoL beräknas till en högre nivå än riksnorm. Förhöjd norm används i vissa fall för personer som pga. sjukdom eller handikapp har kostnader som inte ryms inom ramen för riksnormens schabloniserade nivå och som inte ersätts på annat sätt. Om den enskilde har tillfälligt höga kostnader, för exempelvis livsmedel, kläder och skor eller telefon, som beror på att han eller hon är eller har varit utsatt för våld eller andra övergrepp av närstående eller för något annat brott (se SOSFS 2009:23).

10.3.1 Specialkost

Enligt Konsumentverkets beräkningar är matkostnaderna högre vid vissa sjukdomar som kräver specialkost. Kosttillägg bör därför beviljas för vuxna personer som enligt läkarintyg behöver sådan kost t ex laktos/glutenallergi. Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller. Vid vissa sjukdomar kan den sökande vara i behov av särskilt näringstillskott. I de fall näringstillskott är ordinerat av läkare kan normen höjas med merkostnaden om det inte står helt klart att näringstillskottet ersätter vanlig mat och inte innebär någon merkostnad.

10.3.2 Barnperspektiv

Kostnad för mat bör beviljas med högre belopp för barn som på grund av sjukdom har behov av specialkost enligt läkarintyg, i de fall vårdbidrag för merkostnader inte utgår.

10.3.3 Umgängeskostnader

Vissa kostnader bör beviljas med högre belopp än vad som ingår i riksnormens budgetposter, om det är nödvändigt för att en förälder ska kunna upprätthålla kontakt och/eller umgänge med barn. Om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut.

11. Övrigt försörjningsstöd - skäliga kostnader (4 kap 3§ 2st SoL)

Skäliga, faktiska kostnader ska utgå för att täcka vissa bestämda behovsposter inom ramen för försörjningsstödet. Den faktiska kostnaden per månad för dessa utgifter läggs, i vissa fall med begränsningar som framgår av riktlinjerna, till riksnormen.

Vid tillfälligt behov av försörjningsstöd ska den sökandes tidigare inkomster enligt avsnittet om "Beräkning av ekonomiskt bistånd" samt väntade inkomster beaktas vid behovsprövning av dessa budgetposter.

11.1 Extra klädbidrag

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat och beviljas med beloppet för motsvarande post i riksnormen. Detta kan vara aktuellt exempelvis vid institutionsvistelse eller vid kraftig vikt upp- eller nedgång på grund av hälsoskäl. Biståndet till kläder och skor kan beräknas utifrån posten för kläder och skor för 2-3 månader, beroende på årstid och sökandens behov.

Vid ansökan om kläder till begravning får en individuell bedömning göras utifrån vad den enskilde äger. Bistånd kan beräknas utifrån posten för kläder och skor för en månad.

11.2 Akuta hjälpbehov

Bistånd i akuta nödsituationer (nödprövning) kan beviljas även om rätt till försörjningsstöd i övrigt inte föreligger. Den som saknar medel till uppehälle, hyra, el eller medicin kan beviljas ekonomiskt bistånd för att avhjälpa eller förhindra, akut nödsituation, om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Detta gäller även om den sökande förbrukat inkomster som överstiger ekonomiskt biståndsnormen.

Ansökan om bistånd till skulder som orsakar att nödsituation uppstår kan beviljas endast om det är enda möjligheten för den enskilde att uppnå en skälig levnadsnivå.

Om det finns barn i familjen ska i samband med bedömning särskilt utredas hur barnets/barnens situation påverkas om bistånd inte beviljas.

Bistånd som beviljas enligt 4 kap 1 § SoL i akut situation kan i vissa fall vara förenat med återbetalningsskyldighet enligt 9 kap 2 § 1 st SoL om den enskilde har inkomster som är intjänade eller avsedda för ansökningsperioden, men som ännu inte utbetalats och om betalningsförmåga bedöms föreligga, det vill säga om den sökandes egna inkomster överstiger ekonomiskt biståndsnormen (se RÅ 1995 ref 56).

11.3 Arbetsresor

Vid ansökan om ekonomiskt bistånd för arbetsresor är huvudprincipen att bevilja resekostnader för det billigaste färdssättet som exempelvis ett månadskort för buss eller andra allmänna kommunikationer. I fall där det inte går att använda allmänna kommunikationer på grund av geografisk belägenhet eller arbetstider kan ersättning för resor med bil beviljas.

Arbetsresor ska då beviljas med 18,50 kr/mil för att även täcka kostnad för skatt, försäkring och besiktning.

Denna bedömning gäller i de fall då insatsen pågår över tid och bedömningen är att insatsen/utbildningen gör personer mer attraktiv på arbetsmarknaden eller insatsen/praktik bedöms leda till ett arbete som gör personen självförsörjande.

När Arbetsförmedlingen beviljat ersättning för bilresor till utbildningar (programresor) räknas på samma sätt som ovan kostnad per mil. Den summan läggs som godtagbar utgift för resor och beloppet som Arbetsförmedlingen betalar ut i resekostnad och räknas som inkomst. Detta med anledning att Arbetsförmedlingen i regel betalar ut ersättning i efterskott.

12. Boendekostnad, boendeform och standard

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare i Kungsörs kommun har möjlighet att kosta på sig. Vid bedömning av skälig boendekostnad tas hänsyn till hyrans storlek, bostadens storlek och standard samt den rådande bostadssituationen i Kungsörs kommun.

Vad som bedöms vara skälig bostadsstorlek och boendestandard påverkas av familjens sammansättning, barnens ålder och kön och andra sociala samt medicinska faktorer och eventuell funktionsnedsättning. Hänsyn ska också tas till barns behov av utrymme och detta gäller även för de barn som vistas i bostaden endast under umgängestid.

För ensamstående kan ett möblerat rum eller andrahandsboende anses vara skälig boendestandard. Vid andrahandsboende ska ett av fastighetsägaren/bostadsrättsföreningen godkänt andrahandskontrakt krävas.

12.1 Allmänt om boendekostnad, boendeform och boendestandard

Skälig boendekostnad bedöms utifrån den lokala hyresmarknaden i Kungsörs kommun samt vad en låginkomsttagare har möjlighet att kosta på sig, se även under ”Högsta godtagbara hyreskostnad”. Utgångspunkt för skälig boendekostnad är de hyresnivåer som Kungsörs kommunala fastighetsbolag (KFAB) har.

Det kan finnas anledning att frångå beräkningen för personer som har bistånd i form av ett övergångskontrakt och som erbjuds en bostad med eget förstahandskontrakt om hyresnivån överstiger genomsnittlig bostadskostnad. Ett eget förstahandskontrakt prioriteras alltid före ett övergångskontrakt även om det innebär att hyran överstiger högsta godtagbara. Dock ska klienten göra vad som är möjligt för att sänka boendekostnaden för att bli självförsörjande.

Beräkning av boendekostnad/hyresdel vid hushållsgemenskap. För personer som lever i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren (se avsnitten Olika hushållstyper och Beräkning av ekonomiskt bistånd) beräknas boendekostnaden enligt Försäkringskassans föreskrifter (FKFS 2015:7) om beräkning av boendekostnader.

Boendekostnaden utgör den andel av bostadsinnehavarens boendekostnad, som motsvarar det antal rum som den sökande disponerar i förhållande till det totala antalet rum i bostaden. Varje rum beräknas som två enheter och köket som en enhet. Se Socialstyrelsens ”Handbok för ekonomiskt bistånd”.

12.2 Boendekostnad vid kort- och långvarigt biståndsbehov

Vid ett kortvarigt biståndsbehov bör som regel den faktiska boendekostnaden godtas. Med kortvarigt avses en period om maximalt tre sammanhängande månader. Om boendekostnaden bedöms vara för hög i förhållande till vad som är skäligt för det aktuella hushållet är det rimligt att vid längre tids bidragsbehov ställa krav på byte av bostad. Hänsyn måste tas till om ett bostadsbyte är möjligt att genomföra eller om det är möjligt att på annat sätt sänka boendekostnaden.

För byte av bostad ska ges skäligt rådrom ges, i normalfall fyra månader. Hänsyn bör även tas till om det i individuella fall finns särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde som till exempel:

- om det finns risk för att ett byte medför negativa sociala konsekvenser, exempelvis försvårar deltagande i arbetsförberedande aktiviteter eller i rehabiliterande insatser, försvårar deltagande i arbetslivet eller att utnyttja allmänna kommunikationer eller leder till isolering.
- om en barnfamilj genom att flytta skulle tvingas bryta upp från barnomsorg, skola och sociala nätverk • om en ensamstående vuxen, t ex med funktionsnedsättning eller sociala problem och äldre med sviktande hälsa, har ett särskilt behov av kontinuitet i det sociala nätverket eller den fysiska miljön som hänger samman med det nuvarande boendet
- om bostaden är anpassad till en boendes funktionsnedsättning.
- om den enskilde har begränsade möjligheter att bli godkänd som hyresgäst, t ex saknar godtagbar inkomst eller har betalningsanmärkning.

12.2.1 Barnperspektiv

Om det finns barn i familjen måste barnets bästa beaktas vid byte av bostad eller bostadsområde. Utredningen ska beskriva eventuella konsekvenser för barnet av ett bostadsbyte.

12.3 Depositionshyror

Depositionsavgiften för hyreskostnad kan efter särskild prövning i vissa fall beviljas. Depositionsavgiften betalas direkt till hyresvärden och på avtalet ska anges att återbetalning ska ske till kommunen. Bedömningen görs i samråd med teamledare/enhetschef.

12.4 Boendekostnad i hyresrätt

I boendekostnaden godkänns inte avgift för garage, kabel-tv, p-plats eller tillval i standardhöjande syfte. Undantag görs när den enskilde flyttar in i en bostad där tillvalskostnaden redan finns eftersom kostnaden då inte kan påverkas.

Den faktiska boendekostnaden ersätts om den bedöms vara skälig. I annat fall bör den godtas under en övergångsperiod, så att den enskilde får skäligt rådrom (fyra månader) att byta till billigare bostad.

12.5 Boendekostnad i bostadsrätt eller villa

Om en försäljning av bostaden innebär att den enskilde får tillgång till kapital som kan användas till försörjningen, får man i allmänhet anse att behoven kan tillgodoses på annat sätt.

Den enskilde måste ges skäligt rådrom (fyra månader) för byte av bostad. En bedömning måste göras om det finns sociala och/eller humanitära skäl som talar för kvarboende. Om det finns barn i familjen måste barnets bästa beaktas och utredningen beskriva eventuella konsekvenser för barnet av ett bostadsbyte.

Bistånd beviljas inte till amorteringsdel på lån som tagits för inköp av bostaden, eftersom det innebär att socialtjänsten bidrar till en kapitalisering. Bistånd kan däremot utgå till räntekostnaden om avgift och ränta tillsammans inte överstiger genomsnittskostnaden eller högsta godtagbara hyresnivå (Försäkringskassans föreskrifter om genomsnittlig och högsta godtagbara boendekostnad).

Observera: Krav ska ställas på den enskilde att ansöka om skattejämkning för räntekostnaderna och om sådan beviljas godtas 100% av räntekostnaderna som boendekostnad. I annat fall godtas 70% av räntekostnaderna, eftersom 30% är avdragsgilla vid självdeklarationen.

För den som saknar skattepliktig inkomst ersätts 100% av räntekostnaden, med den begränsning som finns i genomsnittlig boendekostnad och högsta godtagbara hyreskostnad.

12.6 Boendekostnad vid vistelse på kriminalvårdsanstalt

I första hand ska den enskilde hyra ut sin bostad. I vissa fall kan ekonomiskt bistånd utgå till boendekostnad om strafftiden är högst sex månader om personen annars riskerar att bli bostadslös. Det kan även vara nödvändigt att pröva rätten till bistånd utöver sex månader om särskilda omständigheter föreligger.

För personer som vistas på kriminalvårdsanstalt och är folkbokförda i annan kommun är folkbokföringskommunen ansvarig för insatser enligt socialtjänstlagen under fängelsevistelsen och i samband med frigivningen.

12.7 Boendekostnad för vuxet barn (18-24 år) som bor kvar hos sina föräldrar

Ekonomiskt bistånd till boendekostnad beviljas för vuxet barn (dock ej gymnasiestuderande), som bor kvar i föräldrahemmet endast om föräldern därigenom har en högre boendekostnad än han/hon annars skulle ha haft. Högre boendekostnad kan uppstå om föräldern/föräldrarna måste behålla en större bostad eller får sitt bostadsbidrag sänkt. Ekonomiskt bistånd till boendekostnad beviljas också för vuxet hemmaboende barn, som varit självförsörjande och haft kostnad för boende i egen bostad eller hos föräldrarna.

12.8 Boendekostnad för förälder som bor hos sitt vuxna barn

Ekonomiskt bistånd till boendekostnad beviljas för förälder som bor hos vuxet barn, endast om det vuxna barnet därigenom har en högre boendekostnad än han/hon annars skulle ha haft. Högre boendekostnad kan uppstå om det vuxna barnet måste behålla en större bostad eller får sitt bostadsbidrag sänkt.

12.9 Övrig hushållsgemenskap

För att bistånd till hyresdel ska kunna prövas krävs ett giltigt inneboendekontrakt samt en hyresspecifikation så att en bedömning av boendekostnad kan göras. Både den som hyr ut del

av bostad och den som hyr del av bostad ska vara folkbokförda på adressen. Den som lever i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren räknas inte som inneboende. När syskon eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om bägge står på kontraktet och om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller reglerna vid inneboende. Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar lägenhet ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten.

12.10 Andrahandsboende

Bistånd till hyreskostnad beviljas om den sökande är folkbokförd på adressen (förstahandshyresgästen ska ej vara folkbokförd på samma adress). Uppvisar verifikation på betald hyra eller uppvisar hyresavi. Ett skriftligt avtal mellan den sökande och förstahandshyresgästen/bostadsrättsinnehavaren ska alltid uppvisas. Detta ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Ett andrahandskontrakt som inte är godkänt av hyresvärd/styrelse ger inte rätt till bostadsbidrag. Den sökande ska därför göra vad som är möjligt för att kontraktet ska godkännas och därigenom kunna söka bostadsbidrag. Om dessa villkor inte uppfylls måste en individuell bedömning göras utifrån den sökandes sociala situation och möjligheter till boende. För andrahandsboende gäller samma regler som för förstahandskontrakt. Begärd hyra accepteras om den bedöms skälig.

12.11 Lägenhetsbyte som medför högre nettohyra

Om den enskilde anser sig behöva byta bostad under pågående bidragstid, och detta medför ökade boende- eller andra kostnader (t ex resekostnader), bör samråd ske med

handläggande socialsekreterare i syfte att undvika avslag på den merkostnad förändringen medför. Om det inte finns sociala (exempel trångboddhet) eller medicinska skäl för bostadsbyte kan ansökan om ekonomiskt bistånd avslås avseende den del av nettohyran och övriga kostnader som innebär en merkostnad. Den enskilde får själv ansvara för merkostnaden så länge inte skäl finns för annan bedömning. Om bostadsbytet skett utan samråd ska socialnämnden i varje enskilt fall pröva om bostadsbytet varit nödvändigt för att tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. För att försörjningsstöd ska kunna beviljas för den högre boendekostnaden krävs det att den enskilde inte går utöver vad som är skäligt.

12.12 Intäkt av uthyrning

Om den enskilde har en boendekostnad som överstiger högsta godtagbara nivå och hyr ut en del av lägenheten för att minska kostnaden, ska hyresintäkten reducera boendekostnaden och inte räknas som inkomst för den enskilde. Intäkt av uthyrning reducerar hyran även i de fall ett kvarboende vuxet barn betalar hyra. Om boendekostnaden trots intäkt av uthyrning fortfarande överstiger högsta godtagbara nivå, bör den enskilde göra vad han/hon kan för att skaffa en billigare bostad. Under förutsättning att så sker, godtas under en övergångsperiod (rådrom är fyra månader) boendekostnaden (reducerad med hyresintäkten) i avvaktan på bostadsbyte.

12.13 Akutboende, hotell/ vandrarhem

Akut boende i form av hotell eller vandrarhem kan beviljas av särskilda skäl och ska bedömas mycket restriktivt och med hänsyn till barnperspektivet. Andra lösningar och boendeformer

ska övervägas, såsom härbärge, om sådant bedöms som lämpligt. Om den enskilde bedöms vara berättigad akut boende åligger det den enskilde att söka lämpliga alternativ och inkomma med kostnadsförslag på boenden. Akut boende kan beviljas med maximalt 14 dagar åt gången innan en ny bedömning ska göras om eventuellt fortsatt behov. Det åligger den enskilde att under 14-dagarsperioden göra vad denne kan för att söka en mer permanent boendelösning. Vid beslut om eventuell ytterligare 14-dagarsperiod ska den enskildes boendesökande tas med i bedömningen, då en förutsättning för fortsatt bistånd till akut boende är att den sökande gör vad denne kan för att hitta en lösning på sin situation.

12.14 Elkostnad

Den faktiska kostnaden för hushållsel ersätts, om förbrukningen är rimlig. I vissa fall ingår elkostnaden i hyresbeloppet.

13. Bistånd till fritidsaktiviteter

13.1 Fritidsaktivitet för vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd

Vuxna med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd, som på grund av medicinska, psykiska eller sociala skäl har svårigheter att vara aktiva och hålla kontakt med andra, kan beviljas bistånd till fritidsaktiviteter för att bryta isolering och passivisering. Fritidsaktivitet kan vara att delta i studiecirkel, fysisk träning eller annan organiserad verksamhet. Om skälen uppfylls kan bistånd utöver lek & fritidsnormen beviljas under tre månader.

Därefter ska en ny bedömning göras. Om det finns medicinska skäl till att delta i aktiviteter ska detta styrkas med intyg från behörig sjukvårdspersonal eller tillämpas i samband med utskrivet fysisk aktivitet på recept (FAR).

13.2 Cykel till vuxen

Huvudregeln är att kostnad för inköp av cykel ingår i riksnormen. Se avsnitt Försörjningsstöd, Lek och fritid. En sökande som har en daglig aktivitet och som på grund av avstånd, motivation, medicinska eller sociala skäl kan beviljas en begagnad cykel för att kunna fullfölja planeringen mot egen försörjning. Bistånd kan då beviljas till en begagnad cykel.

13.3 Cykel till barn och ungdom

Huvudprincipen är att kostnad för cykel ingår i riksnormen och inte beviljas utöver. Se under avsnitt Försörjningsstöd, Lek och fritid. Ekonomiskt bistånd kan dock efter särskild bedömning, beviljas till inköp av begagnad cykel och cykelhjälm maximalt 2 gånger under grundskoletiden. Om bistånd inte utgått under grundskoletiden kan man få bistånd till en cykel under gymnasietiden om behov föreligger.

13.3.1 Cykelreparation

Ekonomiskt bistånd till cykelreparation kan beviljas om det anses skäligt i förhållande till kostnad av nyanskaffning av en begagnad cykel.

14. Kostnader i samband med umgänge

Barn och ungdomar ska i ekonomiskt biståndssammanhang inte missgynnas av att föräldrarna inte lever tillsammans. Vid beräkning av umgängeskostnad ska reducerad riksnorm beviljas för det antal dagar barnet är hos umgängesföräldern (exempelvis varannan helg/sex dagar i månaden). På sommaren och vid större helger får antalet dagar anpassas till överenskommelse mellan föräldrar om den är skälig. Avtal mellan föräldrarna om umgänge ska uppvisas vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Umgängeskostnad kan beviljas till och med juni det år ungdomen fyller 20 år under förutsättning att ungdomen går i skolan på heltid på grundskolenivå, gymnasienivå eller motsvarande studiestöd eller förlängt barnbidrag.

14.1 Vid traditionellt umgänge

Boföräldern (den som barnet är folkbokförd hos) har rätt till underhållsstöd från Försäkringskassan om underhållsbidrag helt eller delvis inte betalas av den andre föräldern. Ekonomiskt bistånd beviljas till umgänge enligt fastställt avtal om rätt till umgänge. Ersättning utgår till umgängesföräldern med dagsbelopp motsvarande riksnormens budgetposter för livsmedel, hälsa/hygien, lek och fritid. Om boföräldern erhåller ekonomiskt bistånd, görs avdrag motsvarande budgetposterna för livsmedel, hälsa/hygien, lek och fritid om barnet under minst 14 dagar sammanhängande vistas hos umgängesföräldern.

14.2 Vid växelvis boende

Vid växelvis boende beviljas ekonomiskt bistånd för aktuellt antal dagar enligt riksnormens dagsbelopp för aktuell åldersgrupp.

14.3 Umgängesresor

Se under avsnitt ”Resor i samband med umgänge med barn”

15. Livsföring i övrigt – avgifter

Försörjningsstödets behovsposter och fastställda riksnorm enligt 4:3 SoL kan inte helt ersätta den individuella behovsprövningen. Möjligheter att bevilja ekonomiskt bistånd med andra belopp och till andra ändamål måste alltid finnas. Den enskilde kan ha rätt till ekonomiskt bistånd i speciella situationer eller till särskilda behov för att uppnå en skälig levnadsnivå.

15.1 Avgift för hemtjänst/hemsjukvård

Ekonomiskt bistånd beviljas till fastställd avgift. Den som saknar beskattningsbar inkomst eller förmögenhet behöver inte betala avgift för hemtjänst och hemsjukvård. Den enskilde ska då söka nedsättning av avgiften hos avgiftshandläggare på Vård- och omsorgsförvaltningen.

15.2 Avgift för förskoleverksamhet, förskoleklass och skolbarnomsorg

Avgift för förskoleverksamhet, förskoleklass, och skolbarnomsorg beviljas enligt kommunens taxa. Den enskilde kan ha rätt till nedsatt avgift och ska därför först ta kontakt med handläggare inom barn- och utbildningsförvaltningen för att begära avgiftsbefrielse. I Kungsörs kommun erbjuds avgiftsfri förskola för barn 3-5 år från och med höstterminen det år barnet fyller 3 år. De tre-, fyra- och femåringar som inte redan har plats i förskolan, erbjuds en avgiftsfri plats á 15 timmar i veckan under samma timestid som grundskolan.

15.3 Kostnad för resor till förskolan/skolan

Behovet av skolskjuts tillgodoses av barn- och utbildningsförvaltningen genom en ansökan. Kostnad för resor till förskolan/skolan beviljas inte och ekonomiskt bistånd utgår inte heller till de depositionsavgifter som vissa privata förskolor debiterar när barnet skrivs in.

15.4 Avgifter hos Migrationsverket

Vid ansökan om svenskt medborgarskap ska en avgift betalas. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till avgiften då skälig levnadsnivå kan uppnås utan medborgarskapet.

Ansökningsavgiften för uppehållstillstånd ska i regel inte beviljas. Se under avsnitt ”Resor- ej arbetsresor”.

15.5 Avgift för färdtjänst

För färdtjänst beviljas faktisk egenavgift per månad. Kostnaderna för egenavgiften ska styrkas. Observera att kostnad för färdtjänst kan ingå i merkostnadsersättning (tidigare handikappersättning), och i dessa fall beviljas inte ekonomiskt bistånd till kostnaden.

16. Livsföring i övrigt - kostnader i samband med flytt

16.1 Flyttkostnad

Flytt eller byte av bostad godtas om medicinska och/eller sociala skäl finns. Individuell bedömning görs av den enskildes möjlighet att själv ordna vad som krävs vid flyttning.

I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp.

16.2 Flyttstädning

Kostnaden godtas i normalfallet inte, men en individuell prövning görs av den enskildes möjlighet/förmåga att städa själv.

16.3 Sanering

Kostnaden godtas i normalfallet inte, men en individuell prövning görs av den enskildes möjlighet/förmåga att själv vidta åtgärder samt utifrån ekonomiska, sociala och medicinska skäl. Exempel på situationer är vid risk för avhysning eller när hemtjänsten bedömer att hemmet är en sanitär olägenhet för att de ska kunna utföra sitt arbete.

16.4 Reparationskostnad

Kostnaden för reparation på grund av onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet godtas inte, men undantag kan göras om mycket starka skäl finns för att flytta.

16.5 Hyrbil/släpkärra

Kostnaden godtas i normalfallet under förutsättning att den enskilde själv kan köra eller få hjälp av anhörig/vänner. I vissa fall kan skäl finnas att godta kostnad att anlita flyttfirma.

16.6 Flytthjälp

Kostnad godtas i normalfallet inte, men en individuell prövning görs av den enskildes möjlighet/förmåga att själv ansvara för att packa, bära etc.

16.7 Magasineringskostnader

Kostnad för magasinering av bohag godtas endast i undantagsfall efter ansökan från den enskilde, som själv ansvarar för att beställa tjänsten och ingå avtal med magasineringsfirman. Kostnadsförslag från olika magasineringsfirmor bör lämnas in för bedömning av billigaste alternativet.

Beslut om bistånd till magasineringskostnad ska tidsbegränsas. Vid bedömning av rätten till bistånd ska hänsyn tas till bohagets skick och storlek samt om kostnad för magasinering överstiger kostnad för inköp av nytt motsvarande bohag.

Vid avhysning ansvarar Kronofogdemyndigheten för magasinering av bohaget under viss tid och debiterar den enskilde kostnaden för detta, liksom för övriga kostnader i samband med avhysningen. Ekonomiskt bistånd beviljas i normalfallet inte till sådan kostnad. Om den enskilde har behov av sitt magasinerade bohag, kan han eller hon hämta det mot en avgift. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till sådan avgift efter en individuell prövning.

17. Livsföring i övrigt - kostnader i hemmet

17.1 Barnperspektiv

För barnfamiljer som har långvarigt behov av ekonomiskt bistånd bör barnens situation särskilt beaktas när behovet av förnyelse av hemutrustning bedöms. För umgängesbarn bör kostnad för säng och sängutrustning i regel beviljas.

17.2 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd till komplettering eller nyanskaffning av möbler, husgeråd eller annan hemutrustning som behövs för att hemmet ska fungera, kan beviljas till hushåll som under överskådlig tid ej beräknas bli självförsörjande. Hänsyn ska tas till allmän standardutveckling i samhället och till vad en låginkomsttagare i normalfallet kan bekosta. Nivån på det bistånd som beviljas ska utgöra varken över- eller understandard, och även den begagnade marknaden bör undersökas. Utrustning och aktuella belopp. Efter en vårdperiod kan personer, som i ett led i rehabiliteringen flyttar till eget boende, ha rätt till ekonomiskt bistånd till hemutrustning om han/hon saknar bohag sedan tidigare. I en akut situation efter t.ex. brand i bostaden, kan ekonomiskt bistånd till hemutrustning beviljas om hemförsäkring saknas efter en särskild prövning och utifrån ett barnperspektiv.

Vid ansökan om hemutrustning ska hembesök göras.

17.2.1 Tvättmaskin

Ekonomiskt bistånd till inköp av tvättmaskin kan beviljas i följande fall:

- om det föreligger medicinska skäl till att tvätta mycket mer än normalt. Behovet ska styrkas med läkarintyg.
- om det förekommer fysiskt eller psykiskt funktionshinder som gör det oskäligt svårt att använda fastighetens ordinarie tvättstuga.
- om behovet kan inte tillgodoses på annat sätt till exempel genom handikappersättning eller hjälp i hemmet. Om behov av tvättmaskin uppstått på grund av att fastigheten saknar tvättstuga ska sökanden i första hand hänvisas till hyresvärden. Om den enskilde själv önskar

få tvättmaskin/torktumlare installerad av hyresvärden i sin lägenhet och som medför en installationskostnad/tilläggsavgift på månadshyran, kan ovanstående punkt tillämpas vid bedömning.

17.2.2 Diskmaskin

Se kriterier för tvättmaskin, samma resonemang tillämpas.

17.2.3 Mikrovågsugn

Bistånd beviljas ej till mikrovågsugn. Behovet bedöms kunna tillgodoses genom användning av kökets grundutrustning.

17.3 Spädbarnsutrustning

Den som en längre tid (minst sex månader) haft försörjningsstöd eller som under längre tid kommer att vara beroende av försörjningsstöd eller har inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att skaffa nödvändig utrustning från sitt sociala nätverk såsom vänner och familj. Om familjen har äldre barn bör behovet av spädbarnsutrustning utredas närmare kring vad som eventuellt behöver kompletteras. Om föräldern är ensamstående bör även den andra förälderns möjligheter till att bidra utredas. Hembesök kan göras för att utreda behovet av spädbarnsutrustning.

17.3.1 Bistånd till full spädbarnsutrustning

Beviljas med högst 10 % av basbeloppet efter utredning av behovet Vad som omfattar en grundutrustning. Vid inköp av spädbarnsutrustning hänvisas i första hand till begagnade marknaden. Biståndet kan utbetalas 1-2 månader innan beräknad nedkomst.

17.3.2 Bistånd till begagnad sittvagn

kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses genom försäljning av befintlig liggvagn. Detta kan bli aktuellt vid behov av dubbelvagn. Inkomsterna vid försäljning av liggvagn tillsammans med biståndet som är uträknat för barnvagn bör täcka behovet av dubbelvagn. Vid annat fall är det individuell bedömning av behovet och det billigaste alternativet som gäller.

17.4 Hemförsäkring

Ekonomiskt bistånd ska beviljas upp till högsta godtagbara kostnad för grundförsäkring som omfattar rättsskydd, ansvar, överfall och egendomsskydd. I de fall den sökande har årsinbetalningar ska individen uppmanas begära månadsinbetalningar då ekonomiskt bistånd provas månadsvis.

Alla som är folkbokförda på en adress täcks av lägenhetsinnehavarens hemförsäkring. Det gäller personer som har någon form av hushållsgemenskap med lägenhetsinnehavaren, till exempel unga vuxna som bor kvar hemma hos föräldrarna eller syskon eller kamrater som delar lägenhet. Inneboende utgör undantag och ska uppmanas skaffa en egen hemförsäkring.

Observera att flertalet fackligt anslutna har en kollektiv hemförsäkring.

I de fall socialtjänsten godtar att den sökande bor kvar i ägd bostad godtas kostnad för kompletterande bostadsrätts- eller villaförsäkring. Schablonbeloppet beräknas enligt Konsumentverkets schabloner och genomsnittskostnader.

17.5 Telefoninstallation

Ekonomiskt bistånd till installation av fast telefoni kan beviljas om det finns sociala, medicinska eller psykiatriska skäl till telefoninnehav, exempel på detta kan vara för att upprätthålla kontakter med andra vårdgivare. Ett alternativ till fast telefoni är mobiltelefoni och bedömning bör göras om detta är ett mer fördelaktigt och mer lämpligt alternativ. Som till exempel i de fall den enskilde har skulder som förhindrar att ett fast abonnemang kan tecknas.

Ekonomiskt bistånd beviljas i första hand till mobiltelefon med kontantkort, högst 2 % av basbeloppet.

18. Livsföring i övrigt - övriga kostnader

18.1 Fickpengar

Fickpengar till vuxna som saknar inkomst och vistas på hem för vård eller boende eller annan vårdinstitution utbetalas med belopp som motsvarar budgetposterna fritid/lek, hygien samt dagstidning, telefon och TV-licens. Posternas procentandel utifrån riksnorm 2011 då Socialstyrelsen senast angav dem. Summan räknas om årligen då ny riksnorm meddelas. Kostnaden för lokala resor kan tillkomma.

18.2 Kostnad för glasögon

Om den enskilde uppger ett behov av glasögon kan kostnaden för synundersökning beviljas efter uppvisande av kvitto.

18.2.1 Barn

Alla barn och unga som bor i Västmanland kan få bidrag till och med dagen innan de fyller 20 år. Det gäller också barn i familjer som söker asyl, ensamkommande flyktingbarn och papperslösa barn.

Glasögonbågar får du som är förälder eller vårdnadshavare till barnet betala själv.

18.2.2 Vuxna

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Bidrag till glasögonbågar beviljas med högst 1,7 procent av basbeloppet. Om det finns medicinskt behov av till exempel särskild slipning eller behandling av glaset (exempel antireflex/repkydd) ska det framgå av intyget. Den extra kostnaden ska godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Kostnad för ögonlins ska godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg.

Avseende borttappade eller förlorade glasögon får en individuell bedömning göras, dock ska den sökande uppmanas att i första hand nyttja sin hemförsäkring.

18.3 Fackföreningsavgift/avgift arbetslöshetskassa

Ekonomiskt bistånd beviljas till faktisk kostnad för fackföreningsavgift och/eller avgift till arbetslöshetskassa. Om det är möjligt för den enskilde att få helt eller reducerad avgift ska i första hand en sådan ansökan göras.

18.4 Kostnad för dator och internet/bredband

Kostnad för dator ingår i hemutrustningen. I hushåll med skolbarn och skolungdom kan även kostnad för begagnad dator ingå. Innan bistånd till dator beviljas ska det undersökas huruvida skolan tillhandahåller datorer eller läsplatta. Intyg ska kunna uppvisas.

"Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) har uttalat att det som regel finns ett klart behov för enskilda att ha tillgång till internet i hemmet för att effektivt kunna ta del i samhällslivet, inte minst i ärenden av mer integritetskänslig natur, som inte lämpligen bör utföras på datorer med internetuppkoppling på offentliga platser. Utrymmet för att anse att en enskild är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå även utan tillgång till internet i hemmet är alltså synnerligen begränsat. (HFD 2017 ref. 23).

Kostnaden för bredband beviljas utifrån vad en låginkomsttagare på orten har råd med. Behovet kan tillgodoses med det billigaste paketpriset som erbjuds på marknaden och för ensamstående genom tillgång till mobilt bredband.

18.5 ID-kort

Ekonomiskt bistånd beviljas till kostnader för att införskaffa en giltig ID-handling, om den enskilde saknar pass eller annan ID-handling, och behöver sådan i kontakt med myndigheter, sjukvården, teckna avtal eller för att sköta post- och bankaffärer m.m. I enlighet med lagen om identitetskort för folkbokförda i Sverige (2015:899) är åldersgränsen för att utfärda ett identitetskort från 13 år. Ekonomiskt bistånd kan därför

beviljas till barn/ungdomar från 13 års ålder om föräldrarna i samband med ansökan uppger godtagbara skäl för behovet.

Om barnet/ungdomen avser att öppna ett eget bankkonto på den bank som vårdnadshavaren är kund hos, ska möjligheten för kostnadsfri ID-handling undersökas. Kostnaden för ID- foto kan då beviljas.

18.6 Pass

Kostnaden beviljas som regel inte då den inte bedöms behövas för att uppnå en skälig levnadsnivå. Har biståndssökande ett giltigt ID-kort beviljas inte pass.

18.7 Juridisk hjälp

I första hand ska den sökande utnyttja det rättskydd som ingår i hemförsäkringen. Detta rättsskydd gäller till exempel för tvister angående vårdnad och underhåll men inte för tvister som rör äktenskapsskillnad, upplösning av samboförhållanden eller bodelning. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till självriskan när rättshjälppskydd ingår i den enskildes hemförsäkring. Ekonomiskt bistånd kan i vissa fall beviljas till kostnader för rådgivning som föregår ett beslut om rättshjälp och rättshjälpsavgift. Detta kan bli aktuellt om det finns särskilt starka sociala skäl, t.ex. familjerättsliga ärenden eller ärenden som rör boendet. Gällande resekostnad till tingsrätten vid förhandling. Se avsnitt Resor- ej arbetsresor, Övriga resor.

18.8 Familjerådgivning

Med hänvisning till familjerådgivningen i KAK som är kostnadsfri.

18.9 Äktenskapsskillnad

Bistånd kan beviljas för avgiften som betalas till Tingsrätten vid ansökan om äktenskapsskillnad i de fall det föreligger särskilda skäl. Exempel på detta kan vara kvinnofridsärenden eller i de ärenden där individer är gifta, men inte lever tillsammans och det är ett hinder för möjliga ersättningar från Försäkringskassan.

18.10 Kurslitteratur

Om ekonomiskt stöd ges av socialtjänsten för studier på grundskolenivå ska även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial ingå i biståndet. Möjligheten att köpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

18.11 Psykoterapi

Ekonomiskt bistånd till psykoterapi beviljas i normalfallet inte. Regionen har huvudansvaret för psykoterapikostnader. Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till primärvårdcentral eller närmaste öppna psykiatriska mottagning. Patientens kostnad för psykoterapi som omfattas av högkostnadsskyddet räknas som godtagbar utgift. Ekonomiskt bistånd till kostnad för psykoterapi, som inte omfattas av högkostnadsskyddet kan i mycket särskilda fall beviljas. Undantag kan även göras för den som i en akut krissituation har behov av terapeutiska samtal och inte omedelbart kan erbjudas detta genom Regionen. En bedömning skrivs i ett sådant fall fram för beslut av socialnämndens myndighetsutskott.

Till utredningen ska bifogas:

- intyg av läkare med psykiatrikompetens som styrker att behov finns ur psykiatrisk synvinkel och att behovet inte är så akut att behandling prioriteras av landstinget. Av intyget ska framgå vilken terapiform som krävs, förväntad behandlingstid och förväntad effekt av behandlingen.
- utlåtande/behandlingsplan från psykoterapeut som visar planerat antal terapitillfällen per månad, den totala terapitidens längd, terapeutens kompetens och kostnad per terapitillfälle.
- Regionens beslut om avslag på ansökan om bidrag. Om villkoren är uppfyllda kan bistånd beviljas i form av ett begränsat antal behandlingar hos legitimerad psykoterapeut till dess att Regionen kan överta ansvaret för behandlingen. Besked ska inhämtas från Regionen om när övertagandet kan ske. Om den terapeutiska behandlingen utförs av en privatläkare kan detta beviljas om den ingår i vårdgarantin.

18.12 Julklappar eller födelsedagspresenter

Bistånd till julklappar och födelsedagspresenter ingår ej i begreppet livsföring i övrigt och ska därför inte beviljas.

18.13 Kostnader i samband med studentexamen

För gymnasieelever som tar studenten kan bistånd till studentmössa beviljas med högst 600 kr. Biståndet bör beviljas då de flesta låginkomsttagare bedöms kunna bekosta en studentmössa. Det bedöms som viktigt att barn vars föräldrar som uppbär försörjningsstöd får en likvärdig examen som sina skolkamrater.

Vid ansökan om kläder i samband med studentexamen hänvisas familjen/ungdomen att i god tid börja planera för utgiften. Detta utifrån att riksnormen samt det behovsprövade extra tillägget till studiebidraget för hemmaboende skolungdomar eller ensamkommande flyktingungdomar från CSN inte medräknas som inkomst.

18.14 Hjälpmedel via kommun och Region

Kommunens rehabiliteringsverksamhet förmedlar hjälpmedel som till exempel rullator, rullstol, toaförhöjning och övriga hjälpmedel som kan vara aktuella för den dagliga livsföringen. Ekonomiskt bistånd kan beviljas efter individuell prövning till kostnad för egenavgiften om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Kontakt bör tas med arbetsterapeut, sjukgymnast om oklarheter finns kring ansvarsfördelning, kostnader etc.

18.14.1 För barn och ungdomar är hos Regionen avgiftsfria - utom ortopediska skor, för vilka en egenavgift tas ut.

18.14.2 För vuxna (utom ortopediska skor) omfattas av särskilt högkostnadsskydd. Vissa förbrukningsartiklar som exempelvis stomihjälpmedel m.m, föreskrivs på ett så kallat hjälpmedelskort och omfattas av högkostnadsskyddet för läkemedel.

18.14.3 Egenavgift för hjälpmedel

beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarföreskrivna hjälpmedel som till exempel hörapparat, batterier, TENS med mera, om behovet inte kan tillgodoses via Regionen eller Försäkringskassan.

18.14.4 Ortopediska hjälpmedel (inlägg och skor) Vid behov av ortopediska inlägg eller skor ska medicinska underlag styrka behovet. Möjlighet till bidrag via Regionen ska utredas.

18.15 Begravningskostnad

Ekonomiskt bistånd till begravningskostnader bör motsvara kostnaden för en begravning i Sverige och inte vara högre än ett halvt prisbasbelopp.

Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, till exempel obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflytt och städning av bostaden. Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets tillgångar och inte dödsbodelägarnas. Hänsyn ska även tas till tillgångar i form av försäkringar, skatteåterbäring etc.

Förutom kostnader för att ta hand om stoftet och begravningsakten bör biståndet även omfatta kostnad för gravsten med inskription och transport till gravplats i Sverige. I allmänt vedertagna begravningstraditioner får även anses ingå viss blomdekoration och en enklare förtäring för en mindre krets sörjande. Däremot ingår inte merkostnader för transport till utlandet och begravning utomlands.

I en förälders försörjningsskyldighet ligger även ansvar för att efter förmåga stå för kostnader för ett barns begravning.

18.16 Dödsboanmälan

Se särskilda riktlinjer för handläggning av dödsboärenden.

19. Resor som inte är arbetsresor

19.1 Barnperspektiv

Hänvisa familjer i första hand till barn och ungdomsaktiviteter inom kommunen som vanligtvis är kostnadsfria eller till ett skäligt självkostnadspris. Undantag från huvudregeln kan göras för barnfamiljer som haft behov av ekonomiskt bistånd under minst ett år och som inte beräknas bli självförsörjande med egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån barnets behov av miljöombyte och med hänsyn till barnets ålder.

Om föräldern/föräldrarna omfattas av Jobbstimulans ska detta tas i beaktande i bedömningen för hur familjen själv har planerat för en semesteraktivitet.

19.2 Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte ska beviljas. För ensamstående vuxna ska biståndet prövas mycket restriktivt och endast ges när det finns starka sociala eller medicinska skäl för en resa till anhörig eller dylikt i rehabiliterande syfte eller till exempel en resa till ett AA- konvent.

Långbidragstagande barnfamiljer hänvisas främst och att i första hand söka medel ur kommunens Rambergsfond, se särskild rutin och blankett. Finns inte fondmedel att tillgå kan ekonomiskt bistånd beviljas med högst 1000 kr per vuxen och högst 750 kr per barn utifrån en individuell bedömning och beroende på vilken aktivitet/resa familjen lämnat in som förslag. Rekreationsresa för barnfamiljer ska som regel inte beviljas varje år.

Rekreationsresa med umgängesbarn kan beviljas om särskilda skäl föreligger. I bedömningen ska dessutom ovanstående tas i beaktande.

19.3 Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och

farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd till inom Sverige. Det innebär att billigast möjliga färdväg ska användas.

19.4 Återföreningsresor

Bistånd till denna typ av resor beviljas inte utan synnerliga skäl. Undantag kan göras när Röda Korset beviljat hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige. Undantaget gäller även för föräldrar/syskon som beviljats hjälp till reskostnaden för att återförenas med sitt barn som kommit till Sverige som ensamkommande. Vid sådan resa kan bistånd beviljas till egenavgiften (se kammarrättsdom, målnr. 2013-2765).

19.5 Återvändningsresor

Ska prövas individuellt genom beslut av myndighetsutskottet efter utredning om Migrationsverkets regler för detta och om behovet därigenom kan bli tillgodosett eller inte.

19.6 Resor i samband med barnumgänge

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge.
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar
- Skäligheten av kostnaden för resan.

Båda föräldrarna har gemensamt ansvar för att barns behov av umgänge tillgodoses. Den förälder som barnet bor hos ska vara med och bekosta umgänget utifrån ekonomisk förmåga och vad som är skäligt i förhållande till båda föräldrarnas ekonomi. Den förälder som ska utöva umgänge har dock huvudansvaret för kostnaderna.

Om föräldrarna tillsammans inte har råd eller inte kunnat komma överens om hur reskostnaderna ska betalas, kan bistånd till kostnad för umgängesresa beviljas. Vid längre avstånd (minst 10 mil enkel väg eller vid resor utomlands), har dock boföräldern ansvar att bidra utifrån sin ekonomi, men om han/hon inte kan betala, får umgängesföräldern stå för hela kostnaden.

Om barnet är placerat utanför hemmet (familjehemsplacering/HVB) ska kontakt tas med ansvarig socialsekreterare för ärendet kring umgänget.

Ersättning ges för resa med billigaste färdmedel max två gånger per månad utifrån vad som är rimligt med hänsyn till avstånd och barnets ålder. Resekostnaderna ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att bekosta, dock högst en resa per månad inom Norden. Bistånd till utlandsresor beviljas inte utan synnerliga skäl.

19.7 Övriga resor

Kostnad för resor i samband med ansökan om uppehållstillstånd och anskaffande av ID-handling beviljas. Kostnad för resor till och från domstolen ska i första hand ansökas om från aktuell domstol. På kallelsen till domstolen står det om möjligheterna att begära utbetalning i förskott. På www.domstol.se/Till-dig-som-ar/ finns information om vilka ersättningsregler som gäller för brottsoffer, åtalad, vittne och klagande. Man kan även ringa till domstolen för information om vilka ersättningsregler som gäller.

19.8 Riksfärdtjänst

Ekonomiskt bistånd till egenavgift för riksfärdtjänst beviljas i normalfallet inte. Ändamålet med riksfärdtjänst är resor utanför hemkommunen för rekreation eller annan personlig angelägenhet och bistånd för sådana aktiviteter beviljas endast i undantagsfall.

20. Kostnader i samband med sjukvård

20.1 Medicin

Ekonomiskt bistånd beviljas till kostnad för förskrivet läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet i avvaktan på rätt till frikort. Enligt reglerna för högkostnadsskyddet, ska apoteket erbjuda det billigaste alternativet av det förskrivna läkemedlet. Om den enskilde väljer ett dyrare alternativ får hon/han betala en merkostnad, som inte omfattas av högkostnadsskyddet. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till sådan merkostnad. Om ett förskrivet läkemedel av medicinska skäl inte får bytas ut, ska läkaren ange det på receptblanketten. Om det förskrivna läkemedlet ingår i högkostnadsskyddet, behöver den enskilde då inte betala någon merkostnad. Om det förskrivna medlet inte ingår i högkostnadsskyddet, får hon/han betala hela kostnaden själv. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till läkemedel utom högkostnadsskyddet.

Ekonomiskt bistånd kan utifrån en individuell bedömning beviljas till preventivmedel.

20.2 Barnperspektiv

Vid särskilda skäl när barn är i behov av läkemedel som ej ingår i högkostnadsskyddet kan en individuell prövning göras. Behovet ska vara styrkt med intyg från vården.

20.3 Sjukhusvård

Ekonomiskt bistånd beviljas till dygnsavgift efter reducering med normens belopp för livsmedel.

20.3.1 Barnperspektiv

Vid barns sjukhusvistelse, godtas avgift för förälders vistelse på sjukhuset efter individuell prövning utifrån barnets behov. Vid förlossning kan sjukvårdsavgift godtas för förälder eller annan anhörigs vistelse på sjukhus under ett dygn.

20.3.2 Provrörsbefruktning (IVF)

Par som utreds eller genomgår en IVF behandling inom Region Västmanland kan beviljas bistånd för kostnader till läkarbesök/undersökning om dessa avgifter ingår i högkostnadsskyddet. Detta gäller även utgifter för medicin i samband med behandling, under förutsättning att det ingår i högkostnadsskyddet. Ekonomiskt bistånd till ytterligare behandlingstillfällen beviljas ej.

Vid behov av resor till kliniker utanför länet beviljas kostnaden för sjukresa i regel av Regionens sjukresenhet.

20.4 Läkarvård och sjukgymnastik m.m.

Ekonomiskt bistånd beviljas till kostnader för åtgärder som omfattas av Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och som omfattas av högkostnadsskyddet i avvaktan på rätt till frikort. Från och med 1 april 2021 infördes patientavgifter vid besök inom vården i Region

Västmanland. Priset för primärvårdsbesök är 170 kronor och för specialistbesök 340 kr. Se Region Västmanlands hemsida för fullständig lista på patientavgifter.

All registrering av högkostnadskort och frikort sker digitalt i Västmanland. Vid ansökan ska kvitto eller faktura uppvisas.

20.4.1 Gynekologisk cellprovtagning och mammografiscreening

Är inom Region Västmanland kostnadsfri. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till fakturaavgift för akutbesök om särskilda skäl föreligger. Kostnad för tilläggsavgift vid hembesök omfattas inte av högkostnadsskyddet och ersätts inte. Ekonomiskt bistånd ska inte beviljas till avgift för åtgärder som den kommunala hemsjukvården ansvarar för. I första hand ska nedsättning av avgiften ske.

20.5 Sjukresor

Personer som har ett hälsotillstånd som medför stora svårigheter att resa med allmänna kommunikationer har rätt till sjukresor från Region Västmanland. Ekonomiskt bistånd beviljas till kostnad för egenavgift i avvaktan på rätt till frikort enligt högkostnadsskyddet. För personer som har behov av att resa till olika vårdinstanser inom länet, men som ej är berättigad till sjukresa, kan bistånd beviljas för billigaste färdstätt.

20.6 Självrisk på försäkring

Om en sökande ansöker om kostnaden för självrisk vid ett skadefall, får en individuell bedömning göras utifrån typ av skadefall om bistånd ska beviljas. Om självrisken överstiger vad som bedöms som skälig kostnad för aktuellt skadefall ska ekonomiskt bistånd inte beviljas.

21. Skulder

21.1 Allmänt

Med skuld avses kostnad som förfallit till betalning. Undantaget är en kostnad för obetald hyres- eller elfaktura som har förfallit till betalning inom den senaste månaden.

Ekonomiskt bistånd till skulder ska prövas restriktivt och den enskilde bör erbjudas tid hos budget- och skuldrådgivare för att därigenom hjälpas i kontakterna med fordringsägarna eller få sin skuld prövad enligt skuldsaneringslagen.

Bistånd till skulder prövas i första hand enligt 4 kap 1 § SoL. Om utredningen visar att obetald skuld får allvarliga sociala konsekvenser för den enskilde kan ekonomiskt bistånd beviljas om det är enda möjlighet för den enskilde att uppnå skälig levnadsnivå. I första hand gäller detta skulder för boende eller hushållsel, där utebliven betalning kan medföra avhysning från bostaden eller avstängning av elleveransen.

Ekonomiskt bistånd till skulder kan också beviljas, om betalning av skulden är en förutsättning för att uppnå målet med andra insatser, exempelvis arbetsmarknadsinsatser, arbetsrehabilitering eller boende.

21.2 Hyres- och elskuld

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till skuld för boende eller hushållsel (se enligt Socialnämndens delegationsordning). Hyresskulder, andra boendeskulder och el-skulder

bör bedömas och ställas utifrån de allvarliga konsekvenser som en avhysning eller avstängning av elleverans kan medföra, särskilt för barnfamiljer.

Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att ta reda på hur detta påverkar barnens livssituation. Avhysning och elavstängning för barnfamiljer bör ske endast i undantagsfall. Hänsyn bör också tas till familjens möjligheter att i framtiden kunna godkännas som hyresgäst med eget kontrakt.

21.2.1 Barnperspektiv

Barn ska alltid tillförsäkras ett tryggt boende – både hos umgängesförälder eller vid växelvis boende. Detta ska alltid beaktas när någon av föräldrarna riskerar att avhysas. Ekonomiskt bistånd till skuld för boende eller hushållsel kan i vissa fall beviljas med villkor om återbetalning om den sökande regelbundet haft och har inkomster som överstiger ekonomiskt biståndsnormen, och därigenom uppnår skälig levnadsnivå, och det inte är möjligt att nå överenskommelse med fordringsägaren om avbetalning inom rimlig tid.

Bistånd till skuld mot återbetalning beviljas enligt 4 kap 2 § SoL med villkor om återbetalning enligt 9 kap 2§ 2st SoL.

21.2.2 Skuld för avgift för förskoleverksamhet

Skulden behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med Bildningsförvaltningen. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas. Har barnet av sociala skäl, behov av platsen får den enligt skollagen inte sägas upp. En individuell bedömning måste göras i varje ärende där helhetssituationen måste beaktas.

21.2.3 Skuld till Kronofogden

Vid utmätning av lön ska den enskilde kontakta Kronofogden för att få behålla ett så kallat förbehållsbelopp. I förbehållsbeloppet ingår dels boendekostnad, dels ett så kallat normalbelopp som ska täcka vanliga levnadsomkostnader. Där ingår till exempel mat, kläder, hygien, telefon, bredband, hushållsel, försäkringar, fackföreningsavgift, a-kasseavgift och andra mindre utgifter för tillfälliga behov. Beloppet varierar beroende på familjesituation. Till exempel får man tillägg om det finns barn att försörja.

22. Tandvård

22.1 Allmänt

Vid en nyansökan om ekonomiskt bistånd för tandvård som redan är utförd ska kostnaden betraktas som skuld och därför inte beviljas om den sökande vid behandlingstillfället inte varit berättigad ekonomiskt bistånd.

22.2 Akut tandvård

Ekonomiskt bistånd beviljas till akut tandvård som innebär åtgärder för att avhjälpa svåra smärttillstånd eller tillstånd som medför betydande obehag. Det ska framgå av inlämnat kvitto/faktura att tandvården varit av akut karaktär. Framgår det inte på ett tydligt sätt ska kontakt tas med tandläkaren för klargörande av karaktären av den genomförda behandlingen.

22.3 Nödvändig tandvård

Vid längre tids beroende av försörjningsstöd, minst sex månader, och där en egen försörjning inte ligger nära i tid, kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och för att kunna arbeta. Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen på tandvårdsbehandlingen och kostnaden ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att kosta på sig.
- Om den sökande inom kommande sex månader bedöms kunna nå egen försörjning ska avvägas huruvida behandlingen kan vänta till dess.
- Ett kostnadsförslag ska alltid inlämnas på föreslagen tandvårdsbehandling och ska innehålla total bruttokostnad samt Försäkringskassans ersättningsdel. Eventuell avgift för upprättande av kostnadsförslag ersätts i de fall socialtjänsten särskilt har begärt sådant.
- Kostnaden för tandläkarundersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet, dock inte kostnad för eventuellt uteblivet besök.
- Oberoende tandläkare (förtroendetandläkare) ska konsulteras vid kostnader överstigande 15% av prisbasbeloppet samt om kostnadsförslaget innehåller oklarheter.
- Folktandvårdens prislista för de åtgärder som debiteras ska vara vägledande och behandlingen ska utföras av tandläkare som är ansluten till Försäkringskassan.
- Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med att klienten fått remiss till specialisttandvård.
- Sökande som har egen inkomst över norm men ändå söker bistånd till tandvårdskostnad ska i första hand hänvisas till att göra en avbetalningsplan hos tandläkaren.
- Ett beslut om bistånd till tandvård sträcker sig ofta över flera månader men ska alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas månadsvis och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet.
- Kostnader för återkommande kontroll hos tandläkare godkänns inte.

22.4 Olika sökandegrupper

22.4.1 Sökanden med skuld till Kronofogden

Personer med införsel ska uppvisa ett beslut på Kronofogdemyndighetens bedömning innan behovet av försörjningsstöd till akut eller nödvändig tandvård

Personer som har införsel och lever på Kronofogdens förbehållsbelopp och är i behov av akut eller nödvändig tandvård ska kontakta Kronofogden för att få nedsatt införsel för motsvarande kostnad. Den sökande ska styrka behovet med det billigaste alternativet för tandvård genom att lämna ett kostnadsförslag till Kronofogden. Personer med införsel ska uppvisa ett beslut på Kronofogdens bedömning innan behov av försörjningsstöd till akut och nödvändig tandvård utreds och bedöms.

När det gäller personer med pågående skuldsanering inkluderats akut och nödvändig tandvård det belopp som de har till sin försörjning varje månad.

22.4.2 Sökanden med egna inkomster

Personer som har egna inkomster i nivå med gällande riksnorm men ändå söker ekonomiskt bistånd för tandvård, kan beviljas bistånd i vissa fall. I första hand ska den sökande hänvisas till avbetalningsplan med behandlande tandläkare. Vid bedömning av omfattning och kostnad av den sökta tandvården ska den jämföras med vad en låginkomsttagare har råd med.

Om tandvårdskostnaden är skälig beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader. Behandlingen ska precis som ovan nämnt, syfta till att personen uppnår en godtagbar tuggförmåga och ges möjlighet att fungera socialt.

22.4.3 Sökanden med tandvårdsrädsla

I undantagsfall kan kostnader för narkos eller annan motsvarande smärtlindring godtas för personer med tandvårdsrädsla. Detta ska vara styrkt med läkarintyg och personen ska inte kunnat tillgodogöra sig sjukvårdens behandling för tandvårdsrädsla.

22.4.4 Sökanden aktuella inom Kriminalvården

Om en intagen avtjänar ett straff som är längre än två år kan den enskilde få grundläggande tandvård i Kriminalvården. Det får den intagne betala med egna medel. Kriminalvården kan ibland betala för akut tandvård. Kronofogdemyndigheten kan bevilja anstånd vid pågående utmätning för att möjliggöra betalning av tandvårdskostnad. Se under avsnitt "Nödvändig tandvård".

22.5 Rätten till bistånd och beslut

Vid bedömning av rätten till bistånd tas ställning till dels den föreslagna behandlingen och dels till kostnaderna för denna. Den kostnad som godtas ligger till grund för prövningen av den sökandes rätt till ekonomiskt bistånd. En bedömning görs också av den sökandes betalningsförmåga både på kortare och längre sikt.

Vid normöverskott förväntas den enskilde spara till mer sällan förekommande utgifter, och bör i normalfallet själv kunna betala sina tandvårdskostnader

Beslut om bistånd till tandvårdskostnad ska tidsbegränsas att gälla för den angivna behandlingsperioden (i normalfallet högst 12 månader) och rätten till ekonomiskt bistånd prövas månad för månad. Ett förbehåll om återkallelse ska skrivas in i beslut som avser behandling som sträcker sig över mer än en månad.

22.6 Betalning

I normalfallet får den enskilde en specificerad faktura som denne får lämna in till ansvarig socialsekreterare vid månatliga ansökan om ekonomiskt bistånd, eller utifrån förfalldatum. Socialsekreteraren betalar vanligtvis fakturabeloppet direkt till behandlande tandläkare. I övriga fall får socialsekreteraren komma överens med den enskilde om hur fakturan ska betalas. I de fall socialsekreteraren bedömer att den enskilde saknar möjlighet att själv betala till tandläkaren, kan fakturan - som ska vara adresserad till den enskilde, godtas på utförd och godkänd behandling. Eventuell fakturaavgift godtas i dessa fall.

22.7 Övrigt om tandvård

I Västmanland är tandvård till och med det år man fyller 23 år avgiftsfri. För att kunna ta del av den kostnadsfria tandvården måste man vara folkbokförd i Västmanland. Personer med sjukdom eller funktionsnedsättning kan få tandvårdsstöd som består av två delar.

- Den ena delen av stödet riktar sig till personer som har stora tandvårdsbehov på grund av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. De som uppfyller förutsättningarna för denna del av stödet kan, efter prövning av landstinget, få tandvård till hälso- och sjukvårdsavgift.

- Den andra delen är ett bidrag som kan användas till förebyggande tandvård. Bidraget, som hanteras av Försäkringskassan kallas särskilt tandvårdsbidrag, STB, och riktar sig till personer som på grund av sin sjukdom eller funktionsnedsättning riskerar att få en försämrad tandhälsa.

23. Särskilda frågor

23.1 Bidragsbrott

Bidragsbrottslagen omfattar ekonomiska förmåner som betalas ut för personligt ändamål och som beslutas av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, CSN, Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna eller kommunerna.

Vid upptäckt av eller misstanke om att en person som söker eller har ekonomiskt bistånd har begått brott enligt bidragsbrottslagen ska utredning inledas. En anmälan till polismyndigheten ska ske om utredningen visar misstänkt bidragsbrott (se delegationsordning).

Undantag görs om det belopp som den enskilde genom bidragsbrottet fått är så pass lågt att polismyndigheten inte avser att åtgärda anmälan. Beloppsgränsen är 300 kronor. Om samma person vid upprepade tillfällen fått ut belopp som understiger 300 kronor kan ett undantag göras i bedömningen av beloppsgränsen av polismyndigheten.

23.2 Utlandsvistelse

Personer som uppburit försörjningsstöd mer än ett år, kan ha rätt till bibehållet försörjningsstöd till uppehälle under högst en månad per år, om starka sociala skäl föreligger. Detta under förutsättning att vistelsen i övrigt inte påverkar utbildnings- eller arbetsmöjligheter negativt. Bedömningen bör vara att vistelsen är ägnad att stärka den enskildes förutsättningar att leva ett självständigt liv.

23.3 Överklagande

Beslut om ekonomiskt bistånd kan överklagas genom förvaltningsbesvär (22-25 §§ förvaltningslagen) med stöd av 16 kap 3 § socialtjänstlagen.

Ett beslut som överklagas genom förvaltningsbesvär innebär att domstolen kan pröva både lagligheten och lämpligheten av ett beslut. Domstolen kan därvid göra en fullständig omprövning av hela beslutet och sätta ett nytt beslut i stället för det tidigare. Beslut enligt 4 kap 1 och 5 §§ socialtjänstlagen kan överklagas med förvaltningsbesvär.

24. Särskilda grupper

24.1 Arbetssökanden generell

Arbetssökande är den som saknar arbete på hel- eller deltid, den som väntar på eller uppbär arbetslöshetsersättning och den som väntar på eller deltar i arbetsmarknadsåtgärd.

Arbetssökande är också den som studerar eller är sjukskriven och som saknar ett arbete att återgå till.

Socialtjänsten kan som huvudregel kräva att en arbetssökande person står till arbetsmarknadens förfogande på heltid och att denne tar anvisat arbete. Den biståndssökande måste söka och ta varje lämpligt arbete, utifrån den sökandes förutsättningar för arbetet och övriga personliga förhållanden. Egen försörjning är primärt framför önskat arbete.

Socialtjänsten ska som huvudregel samarbeta med Arbetsförmedlingen kring arbetssökande biståndsmottagare, i synnerhet när det rör människor med olika former av arbetshinder. En förutsättning för att ett samarbete och utbyte av information är att den sökande ger sitt medgivande till att det sker. Ett medgivande ska vara skriftligt.

För att som arbetssökande ha rätt till ekonomiskt bistånd ska man;

- vara anmäld som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen
- aktivt söka arbete på egen hand, söka brett yrkesmässigt, söka regelbundet och inom pendlingsavstånd, eller vara beredd att flytta
- följa Arbetsförmedlingens planering
- delta i aktiviteter som bidrar till att förbättra sina möjligheter att bli självförsörjande

24.1.1 Krav på motprestation

Socialtjänsten kan som huvudregel inte kräva motprestation i form av oavlönad heltidssysselsättning som inte är att betrakta som arbete, arbetsmarknadspolitisk åtgärd, praktik eller kompetenshöjande åtgärd. Socialtjänsten kan dock ställa krav på deltagande i praktiskt arbete när det ingår som en tidsbegränsad del i en utredning och är motiverat utifrån den enskildes situation.

Socialtjänsten kan inte ställa krav på att den enskilde ska delta i behandlingsinsatser på grund av exempelvis missbruk, för att få ekonomiskt bistånd. Sådana insatser är inte att betrakta som kompetenshöjande insatser. Socialtjänsten ska göra en grundläggande utredning som belyser den sökandes sociala situation, hälsomässiga förutsättningar, utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenhet. Av utredningen ska framgå hur länge den sökande varit inskriven på Arbetsförmedlingen, vilka aktiviteter som planeras och om handlingsplan är upprättad.

24.1.2 Den egna arbetsmarknadsverksamhetens roll

Det är viktigt att ta reda på om den sökande har en funktionsnedsättning som ger en nedsatt arbetsförmåga. Planering ska göras tillsammans med den sökande och dokumenteras i en handlingsplan som ska kunna överlämnas till den som ska se till att planeringen kan verkställas. Kartläggningen om den sökandes situation kopplat till arbetslöshet och bedömning av behov av kompetenshöjande insatser eller praktik kan göras av den kommunala arbetsmarknadsverksamheten. Kartläggningen som görs där är en del av

socialtjänstens utredning. Den samlade utredningen ligger till grund för vilka insatser den sökande har behov av.

24.1.3 Praktik eller kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap 4 § SoL

Bestämmelserna i 4 kap 4§ SoL ger möjligheter att ställa krav på arbetslösa personer som uppbär försörjningsstöd att delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon annan lämplig arbetsmarknadsåtgärd.

Syftet med praktik eller andra kompetenshöjande insatser är att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Den enskilde ska utveckla sina möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, i en fortsatt utbildning. Insatsen ska utformas med skäligen hänsyn till dennes individuella önskemål och förutsättningar.

Innan beslut fattas ska samråd ske med Arbetsförmedlingen för att förvissa sig om att Arbetsförmedlingen inte kan erbjuda sina åtgärder och att insatsen är den mest lämpade. Socialtjänstens insatser får inte ersätta arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Om den sökande utan godtagbart skäl avböjer att delta i, eller uteblir från, praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas enligt 4 kap 5§ SoL.

24.2 Arbets sökanden med arbetshinder

Den som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller social problematik är förhindrad att stå till arbetsmarknadens förfogande har rätt till bistånd om han eller hon utifrån förmåga verkar för att försöka förändra sin situation på ett sådant sätt att målet egen försörjning kan uppnås. Socialtjänstens utredning kan behöva kompletteras med en utredning och bedömning av arbetsförmåga eller en arbetspsykologisk utredning för att bedöma behovet av rehabiliterande insatser. För personer som är aktuella för samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan (exempelvis sjukskrivna arbetslösa) sker sådan bedömning genom dessa parter, men för personer som av olika skäl inte får tillgång till dessa åtgärder kan vid behov detta utföras inom den kommunala arbetsmarknadsverksamheten.

Den enskilde ska medverka till utredning och rehabilitering i syfte att återfå eller uppnå en större arbetsförmåga. En individuell bedömning ska ske om den enskilde i någon mån kan stå till arbetsmarknadens förfogande trots sitt arbetshinder, och om det är rimligt att ställa krav på att denne ska vara anmäld på arbetsförmedlingen och söka arbete.

Arbetslösa personer som på grund av funktionsnedsättning har en nedsatt arbetsförmåga kan få extra stöd från Arbetsförmedlingen på flera olika sätt. En nedsatt arbetsförmåga kan kompenseras med hjälp av ekonomiskt stöd, ändrad arbetsorganisation, alternativa arbetssätt

eller en fysisk anpassning av arbetsplatsen. Arbetsförmedlingen gör alltid en bedömning av den sökandes behov och prövar om han eller hon har rätt till särskild hjälp.

För personer som har behov av arbetslivsinriktad rehabilitering, och är inskrivna vid Försäkringskassan samverkar Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan kring rehabiliteringen. Arbetsförmedlingen har specialister som kan klargöra den enskildes förutsättningar och vid behov anpassa den enskildes arbetsituation.

För personer som har behov av rehabilitering, men saknar rätt till sjukpenning (s.k. nollklassade) har socialtjänsten, utifrån kommunens yttersta ansvar, ansvar för att se till att den enskilde får de insatser som behövs för att kunna återfå, eller öka, sin arbetsförmåga.

24.3 Unga arbetssökanden

Arbetsförmedlingens Jobbgaranti för ungdomar är ett arbetsmarknadsprogram för arbetslösa ungdomar 16-24 år. Syftet med jobbgarantin är att erbjuda ungdomar särskilda insatser på ett tidigt stadium för att de så snabbt som möjligt ska få arbete eller påbörja utbildning. Det är av största vikt att de ungdomar som söker ekonomiskt bistånd är anmälda som arbetssökande på Arbetsförmedlingen så att de kommer att omfattas av jobbgarantin.

Ett nära samarbete kring unga arbetslösa mellan socialtjänsten och Arbetsförmedlingen ska alltid ske om biståndsbehovet inte bara är tillfälligt och om den sökande ger sitt samtycke. Om den sökande inte ger sitt samtycke till utbyte av information och samarbete ska han eller hon verifiera att han/hon är inskriven, har en pågående handlingsplan, är aktivt arbetssökande och följer planeringen med Arbetsförmedlingen.

24.3.1. Ersättning

Den som deltar i jobbgarantin får ersättning i form av aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning. Försäkringskassan beräknar och betalar ut ersättningarna. Aktivitetsstödet storlek beräknas enligt tre nivåer av den dagsförtjänst som arbetslöshetskassan lämnar uppgifter om. Utvecklingsersättningens storlek beror dels på om den unge har slutbetyg från gymnasiet dels på ålder.

För att den unge ska beviljas ersättning ska han/hon följa den planering som görs med Arbetsförmedlingen om det inte finns särskilda skäl som talat emot detta.

24.3.2 Verksamhet för unga

Inom den kommunala arbetsmarknadsverksamheten kan ungdomar erbjudas kompetenshöjande verksamhet som insats från Socialtjänsten eller Arbetsförmedlingen. Om den unge inte kan delta i ungdomsgarantin pga. hälsoskäl ska detta styrkas med läkarintyg.

24.4 Unga sökanden med arbetshinder

För arbetslösa ungdomar 18-24 har socialtjänsten samma ansvar och förhållningssätt som för vuxna. Ungdomar som inte får eller kan delta i Jobb- och utvecklingsgarantin för unga ska aktualiseras till arbetsmarknadsverksamheten där flera aktörer med gemensamma insatser arbetar för att stödja individen att närma sig egen försörjning. Om den enskilde bedöms att inte ha förmåga att långsiktigt komma ut i ett arbetsliv ska andra möjligheter till en framtida egen försörjning, social trygghet och ett självständigt liv utredas

24.5 Samordnad individuell plan (SIP)

Om den enskilde har behov av samordnade insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska kommunen och landstinget upprätta en individuell plan, om den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda och han eller hon samtycker till att den upprättas (2 kap 7 § SoL). Om det utifrån individens situation finns behov av samverkan med Arbetsförmedling och Försäkringskassa ska även de, om individen samtycker till det, bjudas in till mötet om den individuella planen.

24.6 Sjukdom/saknar arbetsförmåga

Arbetshinder på grund av sjukdom ska styrkas med läkarintyg. Av intyget ska framgå vilken arbetsförmåga den enskilde har utifrån sin sjukdom eller funktionsnedsättning. Intyget behövs för att utreda om den enskilde helt eller delvis kan arbeta, söka arbete, arbetsträna eller delta i andra kompetenshöjande insatser. Om det i utredningen av ekonomiskt bistånd framkommer att den enskilde saknar arbetsförmåga av sociala, psykiska eller fysiska skäl kan ekonomiskt bistånd beviljas utan läkarintyg.

Om det är medicinskt lämpligt ska den enskilde erbjudas arbetsrehabiliterande insatser, exempelvis arbetsträning. Krav kan även ställas på att personer med lindrigare psykiska problem ska delta i arbetsträning, praktik eller andra kompetenshöjande insatser enligt 4 kap 4§ SoL.

Insatserna ska inte ersätta vård och behandling, men kan vara ett komplement eller ett led i rehabiliteringen. De krav som ställs ska vara relevanta och sakligt grundade utifrån behovet av kompetensutveckling.

24.7 Studerande

24.7.1 Skolungdomar

Föräldrar/vårdnadshavare är försörjningsskyldiga för ungdomar som går i gymnasiet, dock längst tills han/hon fyller 21 år (7 kap 1§ Föräldrabalken). Ungdomar som går i gymnasieskola eller annan jämförbar utbildning inklusive gymnasiestudier vid Komvux räknas med i familjens norm vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd. Detta gäller även för gymnasieelever som studerar på annan ort. Tillämpliga studiestödsformer ska sökas, t ex inackorderingstillägg. Från det år den unge fyller 20 år kan den unge söka studiemedel för gymnasiestudier. Krav ska ställas på att ungdomen söker bidrag- samt lånedel från CSN. Då räknas han/hon som självförsörjande och ska inte medräknas i familjens norm.

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till ungdomar som omfattas av barn- och ungdomsvården och som behöver fullfölja sina studier på gymnasium vars föräldrar inte fullföljer/kan fullfölja försörjningsskyldigheten.

Eventuella kostnader för kurslitteratur, i första hand begagnade böcker, kan beviljas om studierna godkänns enligt ovan.

24.7.2 Studerande vuxna

Vid godkända studier kan utgifter för obligatorisk studielitteratur räknas som godtagbar kostnad. Möjligheten att köpa begagnade läromedel ska undersökas och utgångspunkten ska vara vad studerande i allmänhet har möjlighet att bekosta.

SFI

För personer som omfattas av etableringsprogrammet, förutsätts grundutbildningen i svenska vara avklarad efter avslutat program. För övriga personer godkänns studier på SFI upp till D-nivå om studierna bedöms underlätta för individen att ta sig in på den reguljära arbetsmarknaden.

Grundskolenivå

Vuxna som studerar på grundskolenivå bör ha rätt till försörjningsstöd i de fall socialsekreterare bedömer att studierna är en förutsättning för att den enskilde i framtiden

ska kunna stå till arbetsmarknadens förfogande. Viktigt att upprätta en handlingsplan med den enskilde, då studierna godkänns för en tidsbegränsad period och omprövas terminsvis. En förutsättning för beviljande av försörjningsstöd är att alla andra bidragsformer från CSN är prövade.

Krav ställs inte på att studielån ska tas vid studier på grundskolenivå. Om merparten av studierna, det vill säga mer än hälften av de valda kurserna, ligger på grundskolenivå gäller reglerna för studier på grundskolenivå. Bedrivs studierna i huvudsak på gymnasienivå ska bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd göras utifrån reglerna för studier på gymnasienivå.

Gymnasienivå

Studier på gymnasienivå kan vara Komvux, Folkhögskola och yrkesutbildningar. Grundregeln är att den som studerar på gymnasienivå ska om det är möjligt söka studiemedel från CSN, det vill säga både låne- och bidragsdel.

Utgångspunkten är att vuxenstuderande på gymnasienivå inte står till arbetsmarknadens förfogande och är därför inte berättigade till försörjningsstöd. Klarar den studerande inte sin försörjning, och har reella möjligheter att utan studier få ett arbete som medför stadigvarande försörjning, är det rimligt att kräva att han eller hon avbryter studierna och söker arbete.

Det bör dock vara möjligt att avsluta påbörjad kurs eller termin för att inte försvåra för den enskilde att i framtiden återuppta studierna. En individuell prövning kan även ske och undantag kan till exempel göras om det föreligger starka medicinska/sociala skäl. Medicinska skäl ska styrkas med läkarintyg.

Den enskilde kan ges möjlighet att under en termin prova på att studera på gymnasienivå för att underlätta arbetsrehabilitering. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta studierna för att påbörja erbjudet arbete.

Vid yrkesutbildningar på gymnasienivå bör personen undersöka möjligheten till finansiering genom Arbetsförmedlingen eller genom studiemedel. Det vill säga studielån eller studiebidrag. En individ som har fått beviljat studiestartstöd från CSN ska kunna erhålla kompletterande försörjningsstöd.

Se kriterier för studiestartstöd på www.csn.se

Makar/sammanboende där ena parten studerar med studiemedel kan erhålla kompletterande försörjningsstöd om studierna påtagligt förbättrar möjligheterna till egen försörjning för familjen. Som inkomst räknas då fullt studiemedelsbelopp inklusive bidrag, lån och eventuella tillägglån. I de ärenden där individen vill studera men inte är berättigad till studiemedel från CSN på grund av tidigare ej uppnådda studieresultat, kan en individuell bedömning göras i det enskilda fallet.

Orsaken till varför studieresultatet inte uppnåtts bör utredas och ligga till grund för om undantag för grundregeln ska göras. Hänsyn i bedömningen bör även tas till studiemotivation, förutsättningar för att klara studierna, rimlig tidsram (1-4 månader) för att uppnå studieresultat för att åter vara berättigad till studiemedel. En studieplan från lärosätet ska redovisas.

Studieuppehåll i samband med ferier

För att få försörjningsstöd under studieuppehåll/ferier gäller:

- Den studerande ska vara aktivt arbetssökande, och i god tid under terminen söka sommarjobb inför kommande studieuppehåll. När studietermen är avslutad ska den studerande stå till arbetsmarknadens förfogande, vilket innebär att vara inskriven som arbetssökande på Arbetsförmedlingen.
- Har den studerande fått sommarjobb ska han eller hon i första hand begära förskott på lön. Om det inte är möjligt och lönen utbetalas i slutet av arbetsperioden kan det bli aktuellt att försörjningsstödet beviljas mot återbetalning av intjänad lön.
- Om den studerande inte får arbete bör personen anvisas praktik eller annan kompetenshöjande insats.
- Bedöms den studerande ha rätt till ekonomiskt bistånd efter terminens slut har han eller hon rätt till detta från och med dagen efter terminens slut. Studiemedlet betalas ut i förskott och av studiemedelsbeskedet framgår för vilken period pengarna är avsedda att räckas.
- Vid beräkning av rätten till försörjningsstöd ska studiemedlet inte beräknas räckas under en längre period än vad som framgår av studiemedelsbeskedet. Har den studerande andra inkomster, exempelvis av arbete, kan ett eventuellt normöverskott räknas som inkomst vid ansökan.
- I det fall normöverskott föreligger ska en bedömning ske av om akut nödsituation föreligger. Reducerat försörjningsstöd kan beviljas under sådana omständigheter för att undanröja nödsituation.

Barn som är familjehemsplacerade/släktingplacerad

Om familjen som barnet bor hos, uppbär försörjningsstöd och får arvode för sitt uppdrag ska arvodet räknas som inkomst. Barnet ska inte ingå i hushållets norm och omkostnadsdelen för barnet ska inte medräknas som inkomst.

24.8 Egna företagare

Egenföretagare har i normalfallet inte rätt till ekonomiskt bistånd. Kontroll om sökande har ett företag kan göras på upplysningstjänst (exempelvis Bisnode Infotorg).

Krav ska ställas på att företaget avregistreras eller är vilande om inte den sökande kan försörja sig genom sitt företag. Om företaget är avregistrerat eller vilande, ska den enskilde styrka att det är inaktivt, ställa sig till arbetsmarknadens förfogande och skriva in sig på arbetsförmedlingen för att bli berättigad till ekonomiskt bistånd. Det åvilar den sökande att inkomma med underlag som visar att företaget är avregistrerat eller vilande. Inkommer inga sådana handlingar ska beslut fattas utifrån att företaget är aktivt.

Undantag kan göras i följande fall:

- Behovet av bistånd är kortvarigt (högst tre månader), därefter ger firman åter inkomster.
- Företagaren har uppburit aktivitetsstöd från arbetsförmedlingen under sex månader och det finns utsikter att företaget ger inkomster inom en snar framtid (högst tre månader).
- Verksamheten i firman ger en viss inkomst och den sökande bedöms inte vara möjlig att placera på lönearbetsmarknaden.
- Bedömning ska göras i samråd med arbetsförmedlingen. Starta-eget-bidrag från Arbetsförmedlingen räknas som en arbetsmarknadsåtgärd. Under den period sådant bidrag utgår, kan kompletterande ekonomiskt bistånd beviljas till hushållets försörjning.

24.8.1 Personer med fria yrken

Sökande med fria yrken (konstnärer, författare, artister, frilans etc.) har ofta F- skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa, det vill säga de ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen och söka alla tillgängliga och lämpliga arbeten.

24.9 Långvarigt bidragsberoende

Långvarigt bidragsberoende bedöms vara;

- personer yngre än 25 år som har fått ekonomiskt bistånd i sex månader eller mer under en 12-månadersperiod
- personer 25 år eller äldre som har fått ekonomiskt bistånd i 10 månader eller mer under en period om 12 månader.

Personer med långvariga ekonomiska problem kan behöva rådgivning och stöd för att kunna förändra sin situation. Budgetrådgivning kan vara ett mycket viktigt inslag i stödet till den enskilde. I de fall det finns stora skulder kan skuldsanering enligt Lag om skuldsanering vara aktuellt.

24.9.1 Handlingsplan

För människor som bedöms bli beroende av ekonomiskt bistånd längre tid än tre månader ska en handlingsplan upprättas. Handlingsplanen syftar till att tydliggöra planeringen för hur den

enskilde ska bli självförsörjande. Socialtjänsten har ansvaret för upprättandet av och uppföljningen av handlingsplanen så länge personen har kontakt med socialtjänsten.

24.10 Utländska medborgare

En utländsk medborgare, med undantag från vissa EU-medborgare och deras anhöriga, får inte uppehålla sig i Sverige mer än tre månader från inresan utan att ha uppehållstillstånd.

24.10.1 Med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Utländsk medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd.

24.10.2 Med uppehållstillstånd för besök

Utländska medborgare med uppehållstillstånd för besök är inte berättigade till försörjningsstöd, utan ska bedömas på samma sätt som utländska medborgare som befinner sig tillfälligt i landet.

För utländsk medborgare utan viseringsplikt krävs denna typ av uppehållstillstånd efter tre månaders vistelse i Sverige. Utländska medborgare med viseringsplikt ska ha denna typ av uppehållstillstånd redan vid inresan. Studenter ska inte beviljas ekonomiskt bistånd annat än i undantagsfall, då i en akut nödsituation. Upphållstillståndet har beviljats av Migrationsverket under förutsättningen att försörjningen är tryggad under vistelsen i landet.

24.10.3 Utan uppehållstillstånd

Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, t ex turister, affärsresande och säsongsarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip föreligger endast rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Det yttersta ansvaret skulle i det enskilda fallet kunna ge den enskilde matpengar samt en biljett till närmaste ambassad/konsulat och/eller hem.

Efter tre månaders vistelse i Sverige inträder kravet på uppehållstillstånd. Vänder sig personen till socialtjänsten efter mer än tre månader i landet och personen saknar uppehållstillstånd och har inte heller ansökt om uppehållstillstånd, är socialtjänsten enligt utlänningsförordningen skyldig att underrätta polismyndigheten. Skyldigheten inträder första gången en nämnd vidtar en åtgärd i ett ärende om socialtjänst, till exempel registrerar en ansökan om ekonomiskt bistånd.

Socialnämnden bör också uppmana personen att ta kontakt med Migrationsverket för att ansöka om ett uppehållstillstånd. Ansöker personen inte om uppehållstillstånd kan det möjligen bli aktuellt med bistånd i avvaktan på avvisning eller utvisning.

24.10.4 Asylsökande

Asylsökande ska alltid hänvisas till Migrationsverket som beviljar bistånd i form av dagersättning enligt lag om mottagande av asylsökande med flera (LMA). Detta gäller oavsett om den asylsökande vistas på förläggning eller hos släkting i kommunen. Kommunen har det yttersta ansvaret i de fall behovet inte kan tillgodoses inom LMA, det vill säga endast sådana kostnader som inte omfattas av LMA. Personerna har ett eget ansvar att i första hand ansöka enligt LMA och erhålla ett beslut, innan fö

särskilt bidrag enligt LMA för exempelvis spädbarnsutrustning, vinterkläder, glasögon, kosttillskott och hjälpmedel utifrån funktionshinder.

Möjligheter till boende via Migrationsverkets förläggningar finns inom LMA, sökande ska i första hand hänvisas att ordna med boende genom Migrationsverket.

Om personer har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på ett år eller kortare tid, har de möjlighet under förlängning/omprövningstiden att åter få dagersättning från Migrationsverket enligt LMA.

24.11. EU-medborgare

24.11.1 Allmän orientering

För en EU-medborgare gäller särskilda regler som innebär att kravet på uppehållstillstånd enligt utlänningslagen inte gäller för dem under vissa förutsättningar. Bestämmelser om uppehållsrätt, som reglerar EU-medborgares rätt att vistas i landet, finns i utlänningslagen och utlänningsförordningen. Reglerna om uppehållsrätt omfattar även medborgare från EES-länderna Island, Norge och Liechtenstein. Reglerna om uppehållsrätt omfattar i vissa avseenden också medborgare från Schweiz, EU-medborgare kan vistas i Sverige utan uppehållstillstånd i upp till tre månader.

24.11.2 Uppehållsrätt

Reglerna om uppehållsrätt är endast tillämpliga på EU-medborgare som reser till eller uppehåller sig i en annan medlemsstat än den de själva är medborgare i och därigenom utnyttjar den fria rörligheten. Uppehållsrätt grundas inte på något formellt

myndighetsbeslut utan uppehållsrätten inträder när de i lagen uppställda villkoren för olika kategorier av EU-medborgare är uppfyllda. Omvänt har en person inte uppehållsrätt om villkoren inte är uppfyllda. Med uppehållsrätt avses en rätt för EU-medborgare och deras familjemedlemmar att vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd under vissa förutsättningar.

Den som uppfyller kraven för uppehållsrätt och därmed har rätt att vistas i Sverige längre än tre månader har även rätt till likabehandling. Det innebär samma rättigheter och skyldigheter som övriga svenska medborgare och socialtjänstlagen ska tillämpas fullt ut.

EU-medborgaren har uppehållsrätt om han eller hon:

- är arbetstagare eller egen företagare i Sverige
- har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning
- är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjnings samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller
- har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige.

Med familjemedlem avses make/maka eller sambo. Med familjemedlem avses vidare släkting i rakt nedstigande led till EU-medborgare eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är under 21 år eller är beroende av dem för sin försörjning. Slutligen avses även

släkting i rakt uppstigande led till EU-medborgare eller till hans eller hennes make eller sambo, om släktingen är beroende av dem för sin försörjning. En registrerad partner jämställs med make. Det skall noteras att familjemedlemmar inte behöver vara EU-medborgare för att ha uppehållsrätt.

En EU-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år och under denna tid haft uppehållsrätt kan ansöka om permanent uppehållsrätt hos Migrationsverket

Personer som flyttar från ett annat land till Sverige och planerar att bo här i mer än ett år bör normalt vara folkbokförd här. Skatteverket ansvarar för folkbokföring. För att en EU-medborgare ska kunna bli folkbokförd ska denne kunna antas ha uppehållsrätt i minst ett år. En EU-medborgare som är arbetslös kan ha uppehållsrätt, men kan inte bli folkbokförd på den grunden.

24.11.3 Upphållskort

En EU-medborgares familjemedlem som inte är EU-medborgare (tredjelands-medborgare) ska ansöka om uppehållskort hos Migrationsverket senast tre månader efter ankomsten till Sverige. Ett bevis om registreringen och ett intyg om inlämnad ansökan om uppehållskort utfärdas omedelbart.

24.11.4 Yrkesverksamma personer

En EU-medborgare har uppehållsrätt om han eller hon är arbetstagare eller egen företagare i Sverige. För att betraktas som arbetstagare ska arbetet utföras åt någon annan, personen ska vara under dennes arbetsledning och arbetet ska ske mot ersättning. Arbetet som utförs

ska anses vara sådant som normalt hör hemma på arbetsmarknaden och i den omfattningen att det inte är marginellt och sidoordnat. Svartarbete ger inte uppehållsrätt.

Om arbetstagaren drabbas av tillfällig arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall behåller personen sin ställning som arbetstagare och uppehållsrätt under tiden som han eller hon inte kan arbeta. En EU-medborgare som har uppehållsrätt som arbetstagare behåller sin uppehållsrätt om han eller hon blir ofrivilligt arbetslös efter mer än ett års anställning och har anmält sig som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen. En EU-medborgare som fullgjort en tidsbegränsad anställning som varit kortare än ett år eller blir ofrivilligt arbetslös inom de första tolv månaderna av en anställning behåller sin uppehållsrätt under sex månader.

Om den enskilde själv väljer att avsluta sin anställning behåller denne inte sin ställning som arbetstagare. För att ha uppehållsrätt måste denne istället uppfylla de kriterier som gäller för arbetssökande.

Upphållsrätten förutsätter att en arbetstagare kan visa intyg om anställning eller liknande. En EU-medborgare med uppehållsrätt som arbetstagare har samma rätt till ekonomiskt bistånd som svenska medborgare. För rätt till bistånd krävs det självklart att övriga krav enligt 4 kap 1 § SoL är uppfyllda.

24.11.5 Arbetssökande

En EU-medborgare har vidare uppehållsrätt om han eller hon är arbetssökande i Sverige med verklig möjlighet att få anställning. EU-domstolen har fastslagit att sex månader normalt sett är en tillräcklig tid för att den arbetssökande ska ha en verklig möjlighet att hitta ett arbete, men att det under vissa omständigheter kan röra sig om längre tid. Det finns ingen absolut

tidsgräns för hur länge en EU-medborgare kan betraktas som arbetssökande. Avgörande är om den arbetssökande verkligen söker arbete och om det finns en verklig möjlighet att få en anställning. Det måste avgöras från fall till fall.

Vistelsebegreppet och socialtjänstens regler om kommunens yttersta ansvar samt den enskildes rätt till bistånd innebär att en individuell prövning måste göras om bistånd skall utgå och i vilken omfattning. En arbetssökande EU-medborgare har i regel inte rätt till försörjningsstöd. En individuell bedömning måste dock alltid göras i det enskilda fallet, där hänsyn bland annat skall tas till vistelsetidens längd och avsikten med vistelsen.

För personer med rätt till arbetslöshetsersättning enligt hemlandets regler finns möjlighet att under tre månader ta med sig denna ersättning till det land där man tillfälligt vistas. Kommunen måste från fall till fall bedöma om, och i så fall, i vilken omfattning bistånd skall utges.

24.11.6 Icke yrkesverksamma personer

Vissa studerande och personer, (till exempel pensionärer) som har tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och en heltäckande sjukförsäkring har uppehållsrätt. En EU-medborgare, som lagligen vistas i Sverige vid biståndsbedömningen, ska i princip behandlas på samma sätt som en svensk medborgare under samma förutsättningar. Kommunen måste från fall till fall bedöma om, och i så fall, i vilken omfattning bistånd skall utges.

24.11.7 Tillfällig vistelse

EU-medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel som turister eller affärsresande, och som inte har något arbete i Sverige och inte heller har för avsikt att arbeta i Sverige ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat. I princip föreligger rätt till ekonomiskt bistånd i en nödsituation och kommunen är skyldig att pröva biståndsbehovet i de fall behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Det yttersta ansvaret skulle i det enskilda fallet kunna ge den enskilde matpengar samt en biljett hem. Det skall noteras att en EU-medborgare som uppfyller kriterierna för uppehållsrätt enbart kan bli aktuella för avvisning i särskilda situationer. EU-medborgare som inte är arbetstagare, egenföretagare, arbetssökande och deras familjemedlemmar får dock avvisas till exempel om de under vistelsen i Sverige utgör en belastning för biståndssystemet enligt socialtjänstlagen.

25. Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2017:820)

25.1 Allmänt

Förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare ersätter tidigare etableringslagen (2010:197) och trädde i kraft årsskiftet 2017/2018. Syftet med det nya regelverket är att försöka underlätta och påskynda nyanlända invandrades etablering i arbets- och samhällslivet. Den nya lagen reglerar i huvudsak det statliga ansvaret för etableringsinsatser. De nyanlända blir anvisade till det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

En anvisning till etableringsprogrammet får göras för en individ som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare som är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. Lagen gäller för nyanlända invandrare som har

fyllt 20 år men inte 65 år och som har ett uppehållstillstånd, för att se vilka som omfattas av lagen, se § 1- 3. Förordningen (2017:820) innehåller även bestämmelse om programmets innehåll och hur länge en nyanländ får ta del av etableringsinsatser.

25.1.1 Deltagande

När man deltar i etableringsprogrammet ska man följa överenskommen planering. Man behöver rapportera sina aktiviteter varje månad och meddela AF vid sjukdom.

25.1.2 Utbildningsplikt

Utbildningsplikten syftar till att den som är långtidsarbetssökande hos Arbetsförmedlingen, därifrån ska erbjudas lämplig utbildning för att snabbare kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

25.1.3 Ersättning

Den som är nyanländ i Sverige kan få etableringsersättning. Man ansöker om etableringsersättning hos Arbetsförmedlingen som beslutar om etableringsersättningen och dess storlek. Försäkringskassan betalar ut etableringsersättningen när den nyanlände har en etableringsplan hos Arbetsförmedlingen.

25.1.4 Tilläggsförmåner utöver etableringsersättningen

Nyanlända som har rätt till etableringsersättning kan få tilläggsförmåner: etableringstillägg respektive bostadsersättning. Försäkringskassan är både beslutande och utbetalande myndighet. Tilläggsförmånerna betalas ut tillsammans med etableringsersättningen. Se vidare information på: www.fk.se.